

NOU om musikkfeltet

Felles innspill fra fylkesmusikkrådene

 Agder
musikkråd

 Akershus
musikkråd

 Buskerud
musikkråd

 Finnmark
musikkråd

 Innlandet
musikkråd

 Møre og Romsdal
musikkråd

 Nordland
musikkråd

 Oslo
musikkråd

 Rogaland
musikkråd

 Vestfold og Telemark
kulturnettverk

 Troms
musikkråd

 Trøndelag
musikkråd

 Vestland
musikkråd

 Østfold
musikkråd

musikk.no/#fylker

Innhold

Innledning.....	3
Fylkesmusikkrådene	4
Et landsdekkende nettverk og fellesskap av fylkesvise enheter.....	4
Felles oppgaver og tiltak i regi av fylkesmusikkrådene.....	5
Musikklivet henger sammen	8
Musikklivets infrastruktur.....	8
Kulturloven	8
Stat - Fylkeskommune - Kommune.....	9
Delta og oppleve	9
Om samarbeid mellom frivillige og profesjonelle.....	10
Om utøvere, arrangører, komponister, teknikere med mer	10
Deltakere, utøvere og publikum	11
Musikklivets mangesylsere.....	11
Om tillitsvalgte.....	11
Om musikkfrivilligheten	13
Inkludering, rekruttering og deltakelse.....	13
Samarbeid med profesjonelle aktører.....	15
Profesjonalisering og frivillighet.....	17
Samarbeid med kommunen og andre offentlige aktører	18
Egnede lokaler, utstyr og annen infrastruktur	20
Anerkjennelse og bruk av gevinster for individ og samfunn.....	21
Økonomi, finansiering og forvaltning av tilskuddsordninger	22
Frivillig musikkliv som arena for opplæring.....	24
Forslag.....	26
Forslag 1: Sikre musikklivet tilgang til egnede musikklokaler.....	26
Forslag 2: Det frivillige musikklivet som arena for inkludering / "alle med"	26
Forslag 3: Statlig medfinansiering av fylkesmusikkrådene	27
Forslag 4: Nasjonale/landsdelsmusikkonferanser	28
Forslag 5: Musikk i skolene og økt samarbeid mellom skole/SFO og musikklivet	28
Vedlegg.....	30
Vedlegg 1: Litt om det enkelte fylkesmusikkråd	30
Vedlegg 2: Medlemsorganisasjoner	35
Vedlegg 3: Oversikt over akustikkmålinger	37

Innledning

Fylkesmusikkrådene - fylkesleddene i Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund - har gått sammen om et felles høringsinnspill til NOU-en om musikkfeltet.

Innspillet er utviklet i et samarbeid mellom fylkesmusikkrådene og sendes inn på vegne av alle 14 fylkesmusikkråd (det er et felles råd for fylkene Vestfold og Telemark).

Vi takker for muligheten til å sende inn høringsinnspill til arbeidet, og ønsker musikkutvalget lykke til i arbeidet med NOU-en. Hvis dere har spørsmål til vårt innspill, er det bare å ta kontakt med oss.

Vi ser fra til en spennende og interessant utredning.

Med vennlig hilsen

Agder musikkråd

Akershus musikkråd

Buskerud musikkråd

Finmark musikkråd

Innlandet musikkråd

Møre og Romsdal musikkråd

Nordland musikkråd

Oslo musikkråd

Rogaland musikkråd

Troms musikkråd

Trøndelag musikkråd

*Vestfold og Telemark
kulturnettverk*

Vestland musikkråd

Østfold musikkråd

Fylkesmusikkrådene

Et landsdekkende nettverk og fellesskap av fylkesvise enheter

Fylkesmusikkrådene i Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund ble etablert på slutten av 1970-tallet. Hovedårsaken til etableringen var innføringen av voksenopplæringsloven i 1976 og etableringen av fylkeskommunene samme år. Hovedformålet fra starten var tredelt: Først og fremst for å bidra til opplæring i musikklivet gjennom å utnytte muligheten som voksenopplæringsloven ga, både til økonomisk tilskudd og faglig utvikling. Videre ble fylkesmusikkrådene tillagt saksbehandleroppgaver for voksenopplæringstilskudd til musikk. I tillegg skulle fylkesmusikkrådene være et samlet organ og en samlet stemme for det frivillige musikklivet overfor fylkeskommunen, og de ble en samarbeidsarena på fylkesnivå for medlemsorganisasjonene.

Disse hovedoppgavene har hele tiden vært grunnleggende for fylkesmusikkrådene. I dag er fylkesmusikkrådene et landsdekkende nettverk og fellesskap av fylkesvise musikkråd, både som selvstendige regionale organisasjoner og som fylkesledd av Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund.

Med profesjonelle fagfolk over hele landet, har musikkrådene utviklet seg til å bli viktige knutepunkt i det frivillige musikklivet - samtidig som flere organisasjoner nå er med i nettverkene - også organisasjoner for det semiprofesjonelle musikklivet og arrangørorganisasjoner er nå en del av musikkrådsystemet, både nasjonalt og i fylkene.

Fylkesmusikkrådene utgjør det viktige mellomnivået - mellom det nasjonale og statlige nivået og den lokale musikkaktiviteten ute i hele landet. I dialog med musikklivet i sitt

fylke og med fylkeskommunen, har fylkesmusikkrådene igangsatt og driver en rekke prosjekter og tiltak over hele musikkfeltet. Tiltakene er resultat av regionale og fylkeskommunale prioriteringer kombinert med behov i det enkelte fylket. På den måten fanger musikkrådene opp forskjellene mellom fylkene, og iverksetter målrettede tiltak for å hjelpe musikklivet i fylket.¹

I tillegg til felles oppgaver som alle fylkesmusikkrådene gjør og engasjerer seg i, gjennomfører fylkesmusikkrådene - ofte i samarbeid med medlemsorganisasjonene og/eller fylkeskommunen - en rekke regionale og lokale tiltak. På denne måten fanger fylkesmusikkrådene opp regionale forskjeller og satsinger, og tilpasser virksomheten til forholdene i sitt fylke. Litt om det enkelte fylkesmusikkråd er beskrevet i eget vedlegg (vedlegg 1).

Fylkesmusikkrådene har også tett kontakt med de lokale musikk-/kulturrådene. Vi har slike råd i vel 100 kommuner, og arbeider med å etablere flere. De lokale rådene har tett kontakt med sin kommune og sine lokale lag og foreninger. Men de trenger støtte, veiledning og oppfølging, noe fylkesmusikkrådene gir. Den tette kontakten med de lokale rådene bidrar også til fylkesmusikkrådernes lokalkompetanse - å ha god kunnskap om lokale forhold er en av fylkesrådenes store styrker.

Summen av fylkesmusikkråd dekker hele landet. Gjennom dette har musikklivet et fagnettverk med god lokalkunnskap som ser og forstår de geografiske forskjellene i vårt langstrakte land. Musikkrådene har god kontakt med kommunene i sitt område og kjenner samtidig det lokale musikklivet og

¹ Se vedlegg 1 om en del tiltak i det enkelte fylkesmusikkråd

floraen av lag og foreninger i lokalsamfunnene godt. Derfor kan vi gi relevante råd og bistand ut fra lokale forhold. Samtidig utgjør nettverket en faglig styrke som kommer alle til gode. Samtidig bidrar den tette kontakten med fylkeskommunen til at regionale prioriteringer også tas hensyn til og vektlegges.

Det er det unike med fylkesmusikkrådene - evnen og muligheten til å kombinere faglighet, lokalkunnskap, nasjonale prioriteringer (både innad i organisasjonslivet og fra det offentlige) til det beste for musikklivet over hele landet.

Som regionale frivillige paraplyorganisasjoner har musikkrådene en spesielt viktig rolle overfor de organisasjonene som ikke har egne regionale organisasjonsledd. Kun ca. 1/4 av medlemsorganisasjonene har egne regionledd, og for mange av de øvrige blir fylkesmusikkrådene et kontakt- og servicepunkt i eget fylke, som blant annet kan veilede i forhold til økonomiske tilskuddsordninger.

Mange av fylkesmusikkrådenes funksjoner oppsummeres i Akershus fylkeskommunes publikasjon fra 2017², kapittel 8 om oppgaver for regionale paraplyorganisasjoner:

Informasjonsformidling

Bindeledd mellom fylkeskommunen og mangfoldet i musikklivet, blant annet:

- Informasjon fra fylkesadministrasjonens til musikklivet.
- Kunnskap, krav og synspunkter fra musikklivet til administrasjon og politikere.
- Formidle informasjon mellom egne medlemmer.
- Intern organisering.

Tilskuddsforvaltning

Kan forvalte tilskuddsordninger på vegne av fylkeskommunen.

Iverksetting

Påta seg oppgaver for fylkeskommunen (seminarer, konferanser og lignende).

Kompetanseutvikling og opplæring

Bistå lokale og regionale organisasjoner, kurs, opplæring, veiledning, bistand, kompetanseutvikling - både musikkfaglig og for tillitsvalgte.

Medlemsservice

Veiledere og serviceorgan overfor medlemmer og andre (bl.a. kommunene) - tilskuddsordninger, arrangementer, konferanser, foreningsdrift m.m.

Interesseformidling

Demokratiske funksjoner overfor fylkeskommunen. Løpende, gjennom høringer mm.

Felles arrangementer

Gjennomføre fellesarrangementer, samlinger, konkurranser, felleskonserter, markeringer etc.

Denne 7-punktslisten er identisk med tilsvarende for idretten og idrettsforbundets regionale ledd, og er nyttig for å tydeliggjøre den regionale paraplyorganisasjonens merverdi på regionalt plan generelt og overfor fylkeskommunen spesielt.

Felles oppgaver og tiltak i regi av fylkesmusikkrådene

Fylkesmusikkrådene har en rekke felles funksjoner, oppgaver og tiltak - i tillegg til det rådene gjør utfra regionale forhold. En del av de viktigste er beskrevet her:

Kvalitetssikring og saksbehandling av nasjonale og regionale tilskuddsordninger

Fylkesmusikkrådene gir merverdi til en del av de nasjonale tilskuddsordningene gjennom en kombinasjon av regional og lokal kompetanse,

² "Frivillighet i Akershus - perspektiver og utfordringer", Akershus fylkeskommune april 2017

faglig kunnskap og kjennskap til musikklivet lokalt og regionalt.

Rådene har formelle saksbehandlingsfunksjoner innen tilskudd til voksenopplæring i studieforbund, som organisasjonsledd i Musikkens studieforbund. Dette var fra starten av en av fylkesmusikkrådernes kjerneoppgaver og er fortsatt en svært viktig del av arbeidet i hvert råd. Oppgavene omfatter blant annet veiledning av søkere, informasjonsarbeid, kvalitetssikring og behandling av søknader og rapporter, utviklingsarbeid og en rekke større og mindre prosjekter.

Rådene har rådgiverfunksjon i flere av Frifondordningene, som ledd i Norsk musikkråd.

Flere fylkesmusikkråd bidrar med kompetanse i fylkeskommunenes behandling av spillemidler til kulturanlegg

Fylkesmusikkrådene har innstillingsrett i tilskuddsordningen "Rekruttering og deltakelse i korps og orkester".

Fylkesmusikkrådene har enten en forvalterrolle eller en veiledningsrolle overfor en del av fylkeskommunenes tilskuddsordninger, både til det frivillige musikklivet og tilskudd til musikkfeltet generelt.

Egnede lokaler til øving og framføring

Fylkesmusikkrådene satte alt i 1980-årene egnede lokaler høyt på dagsorden. Flere og flere av rådene ble etter hvert meget aktive. Blant annet var Akershus musikkråd initiativtaker til verdens første offentlige standard for musikklokaler som ble ferdig i 2014³, og var også prosjektleder for den internasjonale øveromstandarden som ble publisert i 2021⁴ og den norske konsertromstandarden fra 2023⁵.

Fylkesmusikkrådene har også igangsatt en landsomfattende analyse, målinger og kartlegging av akustiske forhold i musikklokaler, og har pr. november 2024 gjennomført over 900 slike akustikkmålinger med tilhørende rapporter.

Her kommer også rådernes kombinasjon av fagkunnskap og kunnskap til forholdene i eget fylke fullt ut til sin rett. Gjennom en rekke møter, konferanser og på andre måter gir fylkesmusikkrådene kunnskap og brukerinnspill til måling, evaluering, prosjektering og utbedring av akustiske forhold i musikklokaler. Rådene har bidratt sterkt til fylkeskommunenes fokus på egnede musikklokaler de siste 15 årene og er nå anerkjent for sin kompetanse innen hva som er egnede musikklokaler til øving og framføring, samt hvor viktig dette er for musikklivet - både for amatører og profesjonelle - og for både utøvere og arrangører.

Demokratisk funksjon

Som regionledd av Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund utgjør fylkesmusikkrådene det demokratiske bindeleddet mellom lokalnivået (de lokale musikkraadene) og det nasjonale. Samtidig er fylkesmusikkrådene det demokratiske bindeleddet mellom det regionale demokratiet i medlemsorganisasjonene på fylkesnivå og de lokale musikkraadene.

På denne måten har fylkesmusikkrådene en viktig demokratisk funksjon både internt i musikklivet og overfor fylkeskommunene.

Musikk i fengsel og frihet (Miff)

Som fylkesledd av Musikkens studieforbund driver de fleste fylkesmusikkrådene tiltaket "Musikk i fengsel og frihet", (Miff)⁶. Tiltaket

³ Norsk Standard NS 817:2014 Akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkutøvelse

⁴ NS-ISO 23591:2021 Acoustic quality criteria for music rehearsal rooms and spaces

⁵ NS 8178:2023 Akustiske kvalitetskriterier for saler for musikkframføring

⁶ <http://www.musikkifengselogfrihet.no>

består av tre faser: Dels musikkopplæring inne i mange av landets fengsler, for å gi de innsatte grunnlag for å delta i det frivillige musikklivet etter avsluttet soning. Dels tiltak i overgangen mellom soning og frihet etter soning, for å bidra til bedre integrering i samfunnet. Og dels tiltak etter soning, der vi prøver å bidra til at de tidligere innsatte kan bli en del av det frivillige musikklivet og gjennom dette få en mer normalisert tilværelse. Dette hjelper den enkelte innsatte, og bidrar også til et mer inkluderende musikkliv.

Lokale musikkråd (kulturråd)

Det meste av stor betydning for de lokale musikklagene og -foreningene avgjøres lokalt, i den enkelte kommune. Lokale musikkråd prøver å være et konstruktivt bindeledd mellom musikklivet lokalt og kommunen - og bidrar også til fellestiltak for musikklivet i kommunen. Dette kan være felles konserter, felles arrangementer, koordinering av rekrutteringstiltak i kommunen, samarbeid med den kommunale kulturskolen, samarbeid mellom musikklivet og skolene, bidra til bedre egnede øvings- og konsertlokaler og andre tiltak for å hjelpe musikklivet. Vi ønsker å bidra til gode, trivelige og levende lokalsamfunn over hele landet, og de lokale musikkrådene som er del av vår organisasjon er viktige ledd i dette.

Det er over 100 lokale råd, og fylkesmusikkrådene er både faddere og veiledere for de lokale rådene. De tillitsvalgte i de lokale rådene trenger tett oppfølging fra fylkesmusikkrådet, og gir tilbake uvurderlig kunnskap om de lokale forholdene i sin kommune - dette bidrar til å styrke fylkesmusikkrådets kunnskap om og kjennskap til musikklivet i sitt fylke.

Fylkesmusikkrådets oppgaver jamfør vedtektene

Mønstervedtektene for fylkesmusikkrådene formaliserer de mest sentrale oppgavene, og sikrer også at fylkesmusikkrådene har likeartede funksjoner, selv om hvert råd også utvikler en egen identitet regionalt.

Fra mønstervedtektene⁷ (§2 Formål):

Fylkesmusikkrådet er et samarbeidsorgan og interesseorganisasjon for musikklivet i fylket. For å nå våre mål skal vi:

- Utøve musikkpolitisk arbeid i fylket og nasjonalt i samarbeid med Norsk musikkråd, Musikkens studieforbund og medlemsorganisasjonene.
- Tilrettelegge, samordne og utvikle opplærings-, studie- og formidlingsarbeid i musikk og innen musikklivet.
- I tråd med § 2 i vedtektene til Musikkens studieforbund fremme kompetanseutvikling og livslang læring i fylkets musikkliv.
- Koordinere og initiere faglig og organisatorisk arbeid og samarbeid innen musikklivet.
- Forvalte de offentlige økonomiske virkemidlene som organisasjonen til enhver tid disponerer til beste for musikklivet.

⁷ <https://www.musikk.no/nmr/monstervedtekter-for-regionledd-i-norsk-musikkraad>

Musikklivet henger sammen

Musikklivets infrastruktur

Musikklivet består av mange deler, organisasjoner, institusjoner, sjangere, enheter, roller og funksjoner - nasjonalt og regionalt, og mange steder også lokalt. Disse enhetene henger sammen og utgjør totalt sett "musikklivet i Norge".

Det er mange og til dels komplekse sammenhenger. Det skjer mye samarbeid, samtidig som det alltid er potensiale for å bedre kommunikasjonen og samarbeidet både lokalt, på fylkesnivå og nasjonalt.

Det er alle disse sammenhengene som utgjør "musikklivets infrastruktur", og det er behov for å se, beskrive, vurdere og ta inn over seg både deler, sammenhenger og helheter.

Vi vil i dette kapittelet ta for oss noen av dimensjonene og sammenhengene som er viktige for oss i fylkesmusikkrådene, og dermed trolig også for andre deler av musikklivet.

Vi har her beskrevet litt om noen av de mange sammenhengene i musikklivet - som må sees sammen. Geografiske, sjangermessige, organisatoriske, utdanning/utøving, arrangør/utøver/deltaker/publikum, amatør/profesjonell, komponist/utøver, tilknytning til andre tette bransje (teknikere, lokaler, kulturhus og lignende). Musikklivet er et komplekst landskap.

Kulturloven

Kulturlovens § 1 "Føremål" fastsetter:

Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmaktens ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleve eit mangfald av kulturuttrykk.

Dette betyr at **deltakelse og opplevelse** sidestilles, og at det er viktig å ha begge disse to tankene i hodet hele tiden.

Lovens § 2 lister opp i definisjonen av "kulturverksemd" følgende:

"skapa, produsera, utøva, formidla og distribuera kunst- og andre kulturuttrykk"

Det er naturlig å ta utgangspunkt i det samme ved behandlingen av "Musikklivet i Norge". Gjennom å erstatte "kultur" i kulturloven med "musikk", får vi på mange måter en formålsparagraf for hvordan myndighetene skal forholde seg til musikk.

De sentrale begrepene blir etter dette:

- Fremme og legge til rette
- Bredt spekter av musikkvirksomhet
- Alle kan få anledning til å
  - Delta i
  - Opplive
- Et bredt spekter av musikkuttrykk

Videre:

- Skape
- Produsere
- Utøve
- Formidle
- Distribuere

Vi håper at NOU-en vil ta utgangspunkt i og behandle disse overordnede begrepene, samtidig som man også forholder seg til både Kulturlovens § 3 om "Statens oppgaver" og § 4 om "Fylkeskommunens og kommunens oppgaver" og ser alt dette i sammenheng.

Stat - Fylkeskommune - Kommune

Det offentlige Norge er delt inn i tre forvaltningsnivåer: Stat, fylkeskommune og kommune. Vi håper at NOU-en om musikk oppfatter og trekker linjene i en **nasjonal musikkpolitikk**, der alle forvaltningsnivåer behandles.

I denne prosessen mener vi at det er viktig at også fylkesnivået og fylkesnivåets roller beskrives og diskuteres. Musikkrådstrukturen er organisert på samme måte som det offentlige, i et nasjonalt nivå, et fylkesnivå og et kommunalt nivå. Samspillet mellom nivåene er essensielt, og det er ønskelig at hvert nivå sin kompetanse og muligheter sees i sammenheng.

Det er naturlig at det nasjonale nivået fokuserer på jus, regulatoriske virkemidler og generelle økonomiske virkemidler (tilskuddsordninger), og i tillegg ha ansvar for nasjonale musikkensembler og utdanningsinstitusjoner.

Kommunene har ansvar for å bidra til det lokale musikklivet, til bred deltakelse, til gode lokale rammebetingelser og også bidra til god lokal kvalitet i opplæring formidling og gode lokale opplevelser. De har hovedansvar for at det finnes egnede og tilgjengelige lokaler for det lokale musikklivet og for turnévirkosmhet i egen kommune.

Fylkeskommunene har hovedansvar for det regionale musikklivet - både organisasjonslivet og regionale profesjonelle grupper og enheter. Det er naturlig at fylkeskommunene ser sin rolle som bindeledd og tilrettelegger, ikke minst for musikkorganisasjonene i fylket. Fylkeskommunen bør påta seg og ha ansvar for koordinering, kompetansebygging og tiltak både overfor de regionale organisasjonene og kommunene. Fylkeskommunene har en unik

posisjon til å påta seg viktige roller både i fordeling av nasjonale ressurser og tildeling av egne ressurser. Utviklingen på kulturområdet i Norge de senere årene har vært å overføre flere oppgaver fra staten til fylkeskommunene, som er nærmere brukernivået⁸. Fylkesmusikkrådene støtter en slik utvikling, og kan med sin kompetanse bidra med både faglighet og lokalkunnskap i en enda sterkere overføring av oppgaver fra statlig til fylkeskommunalt nivå. I utførelsen av slike oppgaver vil det i mange tilfeller være hensiktsmessig å samarbeide tettere med, eventuelt delegere oppgaver videre til fylkesmusikkrådet som har både faglig kunnskap og lokalkunnskap om musikklivet i eget fylke.

Musikkrådssystemet har også lagt opp til dette, blant annet gjennom en fylkesvis saksbehandling av voksenopplæringstilskuddene. Også tilskuddene til "Rekruttering og deltakelse i korps og orkester" saksbehandles og innstilles på fylkesnivå.

Delta og oppleve

Det er viktig at deltakelse og opplevelse sees i sammenheng, samtidig som det også er to separate dimensjoner.

Det er stadig større fokus på deltakelse, spesielt fra statlig og kommunalt hold. Musikkorganisasjonene selv er enda mer opptatt av rekruttering av barn og unge - men jobber også aktivt for at de som har begynt i et musikklag ikke skal slutte. Å motvirke frafall i ungdomsårene er viktig, både av hensyn til den enkelte ungdom og av hensyn til laget. Ungdom er forbilder for yngre barn, og det er viktig at eldre ungdom fortsetter i skolekorps, skolekor, barne- og ungdomsorkestre og andre musikkgrupper for barn og unge.

⁸ Bl.a. etableringen av regionale kulturfond fra 2025

Her må både stat, fylkeskommune og kommune bidra. Staten har i 2023 etablert en prøveordning med tilskudd til "rekruttering og deltakelse i korps og orkestre". De første tilbakemeldingene fra ordningen er at den fungerer godt. Imidlertid er tilskuddet kun en brøkdel av tilsvarende tilskudd til idrettsformål. Det er behov for en sterk opptrapping av tilskuddet, og det må utvides til også å gjelde sang, kor og vokalgrupper. Det er behov for et kraftløft for å etablere flere barne- og ungdomskor, som et supplement og tillegg til musikkundervisningen i skolene.

Mange kommuner har også en uttrykt satsing for å få flere barn og unge med i organisert musikkvirksomhet - både i samarbeid med kulturskolene og andre tiltak. Det er behov for å øke denne innsatsen.

Musikklivet savner fylkeskommunene når det gjelder bidrag til å øke rekrutteringen blant barn og unge. Flere har satsinger på "alle skal med", "flere barn i idretten" og lignende når det gjelder idrett, men på musikksiden virker det som om fylkeskommunene ikke har søkelys på dette. Det er behov for en tydeligere involvering fra fylkeskommunene for å få med flere barn og unge i organisert musikkvirksomhet, og fylkeskommunene bør tillegges et medansvar for å bidra til dette.

Samtidig er **opplevelse** også viktig. At barn og unge får oppleve levende musikk - sammen med andre barn og unge - bidrar til økt livskvalitet. Den kulturelle skolesekken er et godt tiltak, men ikke tilstrekkelig. Det er stort behov for flere gode opplevelsestiltak for barn og unge. Slike tiltak kan gjennomføres i et samarbeid mellom amatører og profesjonelle. Barn og ungdom kan trekkes med som utøvere sammen med profesjonelle musikere. Vi savner en målrettet satsing på god formidling av musikk av og for barn og unge - og vil hevde at dette er glemt i offentlig musikkpolitikk. De frivillige musikkorganisasjonene kan selvsagt ta en

sentral rolle i dette, men vi imøteser at det offentlige bidrar og retter søkelys på nettopp musikkformidling av og for barn og unge.

Også for voksne er det nødvendig å se deltakelse og formidling i sammenheng. Samarbeid med profesjonelle krefter er ofte kostbart for lokale musikkforeninger, og tilskuddsmulighetene er få og utilstrekkelige. Samarbeidsprosjekter mellom amatører og profesjonelle er berikende og lærerrikt for begge parter, og alle offentlige nivåer bør bidra til å styrke nettopp en slik utvikling.

Om samarbeid mellom frivillige og profesjonelle

Det skjer i dag allerede mye samarbeid mellom frivillige (amatører) og profesjonelle, men det er et stort potensial for å videreutvikle slike samarbeid. Her kan det være mye å vinne gjennom å se på regionale løsninger og tiltak - noe av dette kan fanges opp av de nye regionale kulturfondene, men det er også behov for å se på dette for musikklivet spesielt. Musikklivet har tradisjon og mange erfaringer for slikt samarbeid som kan spres til nytte og inspirasjon for andre.

Vi kommer mer tilbake til dette i et eget kapittel om "Samarbeid med profesjonelle aktører" senere i vårt innspill. I denne omgang vil vi understreke viktigheten av å se sammenhengene mellom amatører og profesjonelle som en av de viktige bærebjelkene i musikklivet lokalt og regionalt.

Om utøvere, arrangører, komponister, teknikere med mer

Det er mange roller i kjeden fra at musikk skapes og til den når publikum. For mange musikkjangre består kjeden av blant annet følgende: **Komponister** skriver musikk, **arrangører** tilrettelegger slik at ensembler (kor, korps, storband, orkestre og andre) kan spille/synge musikken, **ensemblere og utøvere** øver inn musikken, **dirigenter og instruktører** bidrar i innstuderingsfasen, og **konsert- og**

festivalarrangører (enten egne organisasjoner eller utøverne selv) tilrettelegger og arrangerer konserter. Det er ofte behov for **lyd- og lystemikere** (samt eventuelt andre teknikere) under konsertene, og **publikum** er det som gjør en framføring til en konsert.

For andre sjangre, der musikken består av improvisasjon og/eller muntlig overført musikk, er kjeden noe kortere. I slike tilfeller kan utøver også ha flere roller - komponist, arrangør og utøver kan smelte sammen i en og samme person. Det kan fortsatt være behov for å vurdere de øvrige rollene; konsertarrangør, lyd-/lystekniker og publikum.

Hele denne kjeden bør sees i sammenheng - dette er på mange måter både en verdikjede og en musikkjede. Er det behov for å styrke deler av kjeden? Hvilke tiltak er relevante for at helheten skal fungere? Et kjede er ikke sterkere enn det svakeste leddet. Det kan kanskje være behov for mer kunnskap og forskning for å finne ut mer om disse sammenhengene og hvilke tiltak som bør settes inn for å få både det enkelte ledd og hele kjeden til å fungere best mulig.

Deltakere, utøvere og publikum

Kulturloven fastsetter at "alle kan få høve til å delta i kulturaktiviteter og oppleve".

Deltakelse er et helt sentralt begrep. De fleste deltakerne er også utøvere - vi snakker ofte om "deltakelse" i forbindelse med musikklag som kor, korps, orkestre, storband og andre (amatør)ensembler, mens "utøvere" ofte forbindelse med profesjonelle utøvere. Her er det imidlertid mange glidende overganger, både sjangermessig, type musikkgruppe og amatør/profesjonell.

Publikum genererer både økonomi og entusiasme i framførings situasjoner. Ensemblene (både amatører og profesjonelle) ser ofte konserten som selve målet man jobber fram mot, og publikum er en vesentlig del av konsertsituasjonen.

Tiltak kan rettes inn mot så vel deltakere, utøvere og publikum. Det kan være nødvendig å vurdere hvilken effekt et konkret tiltak (for eksempel en støtteordning) har på deltakerne/utøverne/publikum for å sike at tiltaket treffer de det er ment å treffe.

Musikklivets mangesyslere

Musikklivet består av mange selvstendige næringsdrivende enkeltmusikere, som ofte kan være både pedagoger i kulturskole og/eller det lokale musikklivet, semiprofesjonelle og profesjonelle, dirigenter, teknikere, instruktører, solister - og som samlet gir et økonomisk livsgrunnlag. Mange kjenner seg igjen i en slik "omflakkende hverdag" som ofte er både usikker og gir varierende grad av inntekt. Mangesysleriet som er sterkt utbredt i musikklivet, svekker stabiliteten og forutsigbarheten både for den enkelte person og for ensemblene og lagene hen arbeider i.

Det at mange driver med mangesysleri gjør det også vanskelig å vite hva ulike ringvirkninger kan ha å si for en større del av landskapet, for eksempel ved kuttforslag i drift til ulike aktører.

Om tillitsvalgte

For at hele det organiserte musikklivet skal fungere er det behov for tillitsvalgte - både lokalt regionalt og nasjonalt.

Det langt største antall tillitsvalgte er lokale tillitsvalgte i kor, korps, orkestre, arrangørorganisasjoner mm. Å drive en lokal forening gjør seg ikke selv - det kreves mange frivillige tillitsvalgte for at foreningene skal fungere godt.

Det kreves ikke bare mange tillitsvalgte, det er stadig er behov for kompetente tillitsvalgte - innen mange fagfelt. Musikkorganisasjonene prøver å drive jevnlig tillitsvalgtopplæring, og opplever at det er stadig mer krevende å være tillitsvalgt og styremedlem i foreningslivet.

Hvis tillitsvalgtparapparatet kneler, er det ikke noen til å drive koret eller korpset, og aktiviteten faller sammen. Det offentlige sier at "forenkling" står høyt på dagsorden. Virkeligheten for en styreleder i et lokalt kor, for en instruktøransvarlig i et korps, for en kasserer i et orkester, for en som skal søke tilskudd, for en lokal leder som skal forholde seg til både barn, unge, foreldre, skattemyndigheter, arbeidsmiljølov, ansattes rettigheter, rapporteringsplikter, GDPR, TONO, allergier, skolemyndigheter, kulturskolen, sosiale media og mye, mye mer, blir stadig mer komplisert. Resultatet er at færre og færre har lyst til å påta seg verv i lokale korps, kor og andre lokale musikkgrupper.

I tillegg kan også medlemmene bli stadig mer krevende, med større krav til forutsigbarhet og planlegging, en stadig tidsklemme for mange, ofte forventninger om økt musikalsk kvalitet, behov for bedre og mer egnede øvingslokaler, og mindre tid til dugnader.

Utfordringene står i kø for de lokale tillitsvalgte. Og selv om hver enkelt brikke ikke er så stor i seg selv, blir helheten for mange for overveldende. Mange - og stadig flere - kvier seg for å ta slike verv. Dette er en reell situasjon, som for en del lag er direkte kritisk. Noen prøver å kjøpe seg ut av deler av problemet, gjennom å engasjere regnskapsfører, kanskje også andre betalte funksjoner. Konsekvensene av dette er økte kostnader, som igjen blir en hindring for flere av medlemmene og deltakerne - og en hindring for nyrekruttering.

Vi håper at NOU-en for musikkfeltet også vurderer dette - hva kan gjøres for å redusere presset på de lokale tillitsvalgte? Et eksempel på det motsatte er innføringen av de siste endringene i arbeidsmiljøloven, uten å ha avklart hvordan det lokale frivillige musikkorganisasjonslivet skal forholde seg til dirigenter, instruktører, solister m.m. Idretten har fått en del unntak fra arbeidsmiljøloven, og det er ikke sikkert at det samme bør gjelde

musikklivet, men det bør i hvert fall avklares hva som gjelder. Og det burde jo vært avklart *før* endringene ble satt i verk. Nettopp slike uavklarte forhold sliter utrolig mye på allerede hardt belastede lokale tillitsvalgte - og er det motsatte av "forenkling".

Om musikkfrivilligheten

Aller først: Det er viktig å ha det som tidligere er sagt om det komplekse og sammensatte musikklivet i tankene i hele dette kapitlet. Uten dette helhetssynet kan man fort risikere utilsiktede virkninger av ellers tilsynelatende tiltak.

Musikkfrivilligheten er variert, både sjangermessig, geografisk og når det gjelder musikalsk kvalitet og ambisjonsnivå.

Mulighetene er heller ikke like – blant annet avhenger dette av hvor i landet aktiviteten foregår, om det er i en by eller bygd, hvor stor avstanden er til nærmeste by/tettsted, tilgang på dirigenter, instruktører og andre fagfolk, økonomiske muligheter m.m. Det er også stor forskjell fra kommune til kommune når det gjelder tilgang til (mer eller mindre) egnede lokaler til den ukentlige øvelsen og konsertlokaler, forholdet til og tilbud fra kulturskolen og andre rammebetingelser. Befolkningssammensetningen varierer - enkelte steder flytter folk til, andre steder flytter folk fra, og skoler bygges eller nedlegges.

De politiske prioriteringene lokalt varierer, og slik skal og må det være. Men likevel skal alle kunne "delta i og oppleve et mangfold av musikkvirksomhet". Mulighet for deltakelse i det lokale musikklivet er lovfestet, og vi bør i større grad enn det vi har gjort så langt, se hvordan dette reelt sett oppfylles rundt om i landets kommuner.

Inkludering, rekruttering og deltakelse

Musikkfrivilligheten skal være en plass for alle (som ønsker). Den skal være inkluderende og omfatte alle aldre, alle sjangre, etnisitet, funksjonsvariasjoner og også være tilgjengelig for forskjellige lommebøker.

Det kan være behov for å se på enkelte sider av "for alle"-begrepet for å sikre at alle (som ønsker) skal kunne finne en plass.

Samtidig må vi innse at en lokal musikkforening (kor, korps osv.) i første rekke er et **interessefellesskap**. Et kor er for de som ønsker å synge sammen, et korps er en forening for personer som ønsker å spille et instrument (blåseinstrument/slagverk) sammen med andre likesinnede og et spelemannslag er for de som ønske å spille folkemusikk.

Dette felles ønsket er grunnen til at folk samler seg i slike foreninger. Den beste måten lagene kan bidra til samfunnsutvikling, til et godt lokalsamfunn, til trivsel for medlemmene og andre, er gjennom å være en god forening. God generell foreningsdrift er grunnlaget for alt annet. God musikalsk utvikling, god styring, balanse mellom medlemmenes ønsker og lagets drift er avgjørende for god trivsel og fornøyde medlemmer. Spørreundersøkelser blant ungdom i skolekorps viser at det er den ukentlige øvelsen som er avgjørende for om man fortsetter eller slutter.

Alle lokale musikklag trenger nye medlemmer. Det er derfor et alltid tilstedeværende ønske om å få med flere og rekruttere nye personer inn i fellesskapet. Men hvis den generelle lagsdriften ikke er i orden, er det naturlig å ha hovedfokus på å rette opp i det som ikke fungerer. Hvis dirigenten slutter, korpset

mister øvingslokalet, tilbudet fra musikkskolen forsvinner, styret går i oppløsning eller andre grunnleggende problemer oppstår, vil dette ha hovedfokus. Uten at det er noenlunde akseptable driftsforhold i laget, vil lagets bidrag til samfunnsutviklingen og et godt lokalsamfunn komme i annen rekke.

Det er derfor nødvendig å tenke helhetlig, og sikre det lokale musikklivet akseptable generelle driftsforhold og rammebetingelser før man snakker om samfunnsansvar og bidrag til å løse relevante samfunnsoppgaver. Det beste virkemiddelet for at eksempelvis et kor skal ta et større samfunnsansvar, er å sikre at koret har akseptable, forutsigbare og stabile rammebetingelser. Dette er også årsaken til at generelle driftstilskudd er så viktige - de skal brukes til å sikre den daglige driften. Så kan andre, mer prosjektbaserte tilskuddsordninger bidra til å sette koret i stand til å øke sitt samfunnsansvar og bidra til et bedre og mer inkluderende lokalsamfunn, bidra til gode lokale konsertopplevelser og på andre måter være en berikelse for innbyggerne.

Å være åpen og inkluderende er den beste måten å rekruttere nye medlemmer - samtidig som det gir stor samfunnsnytte. De siste ti årene har musikklivet blitt stadig mer inkluderende, men det er fortsatt potensiale for forbedringer. Gode lokale fellesskap er et gode for ethvert lokalsamfunn.

Sang og musikk er spesielt godt egnet for å inkludere personer som er i - eller er i fare for å komme i - utenforskap. Det er ingen reservebenk i et korps eller kor, det er normalt en plass til alle som ønsker være med. Noen kan trenge ekstra oppfølging, og i slike tilfeller vil laget selv kunne strekke seg langt, men i andre tilfeller trenger laget noe bistand fra det offentlige for å kunne tilby en god og inkluderende aktivitet. Her vil litt offentlig medvirkning kunne gi store positive effekter, men det er også viktig at slik hjelp blir gjort kjent for laget uten for store byråkratiske

hindringer. Fylkesmusikkråd og lokale musikkråd kan bidra til å gjøre relevante ordninger kjent for det lokale musikklivet og veilede lagene i hvordan man kommer i kontakt med slike ordninger.

For å bidra til økt inkludering blant barn og unge, spesielt når det gjelder barn og unge som trenger hjelp til å komme i kontakt med musikkmiljøer som er interessante, er et samarbeid mellom de offentlige etatene og de frivillige lagene helt nødvendig. Det er ingen enkel kvikkfiks i dette arbeidet, det trengs systematikk og struktur. Samtidig viser erfaringer fra enkeltprosjekter at det nytter, og at et godt samarbeid mellom skole, støtteapparat og lokallag fungerer i praksis. De som arbeider tett på slike barn og unge må ha kjennskap til de lokale musikklagene og musikkmiljøene. Dette ansvaret ligger både på den (kommunalt) ansatte og musikklivet. Videre må man etablere kontakt mellom lagene lokalt og det offentlige støtteapparatet - dette kan gjøres relativt enkelt, men er en forutsetning for en vellykket videre prosess. I neste omgang kan man så iverksette prøveordninger (prøvedeltakelse) for en avgrenset tidsperiode, for så å evaluere denne før man prøver et mer langvarig tilbud. Dette kan virke omstendelig, men erfaring (blant annet fra Frivillighet Norge) viser at potensialet er stort og effektene kan være meget positive både for den enkelte og for laget.

Lokalt vil ofte **samarbeid** kunne bidra positivt og konstruktivt til å gi alle mulighet til å delta i musikklivet. Ikke alle (men mange) ønsker å synge i kor. Ikke alle (men mange) ønsker å spille i et korps eller i et band. Ikke alle (men mange) ønsker å spille fotball. Det er det **samlede** tilbudet i de lokale foreningene som gjør et samfunn inkluderende og godt å leve i. Som nevnt er musikklivet spesielt godt egnet til å bidra til inkludering - da er det viktig å ha et bredt syn på **hele musikklivet**, og også på alle rollene i musikklivet. Noen syns kanskje det er ekstra interessant og har lyst til å være

lydtekniker, andre kan ønske å være med i jazzklubben, rockeklubben eller den lokale musikkfestivalen som konsertarrangør. Jo bredere perspektiv man har, jo flere vil man kunne gi et godt tilbud.

Fylkesmusikkrådene bidrag etter Russlands invasjon av Ukraina viser tydelig noe av det potensialet musikkrådene har på dette feltet.⁹ Allerede få uker etter invasjonen hadde fylkesmusikkrådene kommet i gang med en rekke tiltak for å inkludere den flyktningstrømmen vi så komme. Dels på egen hånd, og dels i samarbeid med Norsk musikkråd, ble det satt i gang både konkrete enkelttiltak og mer systematisk utviklingsarbeid, spesielt på korfeltet, siden sang og kor er den største delen av musikkområdet i Ukraina. Det ble meget raskt etablert et nettverk av integreringsprosjektarbeidere i fylkesmusikkrådene hvis oppgave var å tilrettelegge for inkludering i musikklivet. Det ble laget en veileder for norske musikkgrupper for hvordan man kan komme i gang med inkludering av ukrainere i lagene. Det ble utviklet modeller for kulturkvelder der ukrainere ble invitert til å treffe de norske lokale lagene, og en rekke slike kvelder ble gjennomført. Det ble laget allsanghefte med kjente ukrainske sanger som kunne brukes blant annet i norske kor. Norske barnesanger ble oversatt til ukrainsk. Det ble utviklet korarrangementer gratis tilgjengelig på nett. Ukrainere, både barn, unge og eldre, ble invitert på musikk-sommerskoler og kortkurs. Det ble arrangert dirigentkurs for ukrainske dirigenter som kom til Norge, for å forklare hvordan norske kor drives. Flere ukrainske ensembler ble etablert, med sikte på at deltakerne integreres i de lokalsamfunnene de bor i. Det ble arrangert allsangkvelder, dels i samarbeid med flyktningmottak. Det ble laget rekrutteringsbrosjyre for deltakelse i korps.

⁹ Se også <https://ukraina.musikk.no/> der noen av tiltakene er presentert

Ukrainske barnesanger ble samlet inn og presentert.

Dette viser noe av potensialet som ligger i et større fokus på integrering i musikklivet. Dessverre falt det aller meste av finansieringen bort i løpet av 2023, og aktiviteten er nå lavere. Det materialet som ble utviklet er fortsatt meget relevant og benyttes fortsatt. Samtidig viser eksempelet hvor sårbart en prosjektfinansiering er når det gjelder langsiktige tiltak som inkludering. Det bør komme på plass en fast funksjon der fylkesmusikkrådene er regionale operative nav i musikklivets nettverk når det gjelder integrering.

Fylkesmusikkrådene fungerer til tider som fødehjelp for å få opp et tilbud, spesielt der det ikke er et regionledd av en organisasjon og/eller dårlig drahjelp fra kommunen. Dette gjelder også på regionalt nivå, hvor f.eks. Norsjø kammermusikkfest (som retter seg inn mot unge utøvere) og Sørnorsk folkemusikksenter nok ikke hadde eksistert uten fødselshjelp fra vårt fylkesledd i Telemark og Vestfold.

Samarbeid med profesjonelle aktører

Musikkfrivilligheten og profesjonelle aktører har allerede i dag mange samarbeid - både på prosjektbasis og langvarige samarbeid.

Norsk musikkråd og fylkesmusikkrådene har "Samarbeid mellom frivillige og profesjonelle" som en av de tre nøklene for sitt arbeid med "overordnet strategidokument"¹⁰. Dette viser at vi setter nettopp dette samarbeidet i høysetet.

Frivillige og profesjonelle aktører skaper opplevelser i hele musikk-Norge. Det organiserte musikklivet skaper samarbeid og

¹⁰ Norsk musikkråds Overordnet styringsdokument 2023-2025, <https://www.musikk.no/nmr/om-oss/organisasjon/overordnet-styringsdokument>

samspill på tvers av sektorer, mellom amatører, frivillige, offentlige og profesjonelle utøvere, instruktører og arrangører. Virkemidlene for musikklivet bør derfor sees i en større sammenheng.

Det frivillige musikklivet må sikres vilkår som gjør det mulig med en høy deltakelse. Samarbeid mellom profesjonell og frivillig må ivareta det frivillige kulturlivets bærekraft, samtidig som det sikrer forutsigbare og anstendige vilkår for profesjonelle aktører, som eksempelvis instruktører, dirigenter, komponister og rettighetshavere.

Det viktigste langvarige samarbeidet er det frivillige musikklivets dirigenter og instruktører. Det frivillige musikklivet utgjør en viktig arbeidsplass for mange profesjonelle musikere og musikkpedagoger. Noe av dette går gjennom de kommunale kulturskolene, men det meste skjer gjennom engasjement av dirigenter og instruktører direkte mellom musikklagene og den enkelte dirigent/instruktør.

De siste årene fram til nylig har flere og flere av de profesjonelle aktørene etablert seg som selvstendige næringsdrivende. Dette har for mange vært en praktisk måte å organisere arbeidsforholdet på, uten for store og omfattende byråkratiske og tekniske administrative tilleggsoppgaver for de frivillige lagsstyrene.

Imidlertid er det nå stilt spørsmålstegn ved denne praksisen, og store deler av musikklivet er i villrede på hvordan man på en relativt enkel måte kan ha et ryddig forhold til sin dirigent uten kompliserte og omfattende administrative og juridiske systemer. Dette er i første rekke administrativt/juridiske utfordringer og ikke økonomiske utfordringer, selv om det for en del også er økonomiske utfordringer.

Det er nå behov for en opprydding i forholdet mellom musikklag og dirigent, og å finne

ordninger som både ivaretar dirigentens behov for og naturlige krav til ryddige forhold, samtidig som det frivillige tillitsvalgtapparatet i det lokale laget ikke overbelastes unødige. Da vil konsekvensene lett kunne bli at mange lokale tillitsvalgte velger å trekke seg ut med en potensiell nedleggelse av laget som konsekvens. Dette vil jo være svært uheldig både for medlemmene, for musikklivet, for dirigentene og lokalsamfunnet.

Musikkorganisasjonene - herunder ikke minst fylkesmusikkrådene - kan tillegges veiledningsansvar overfor det lokale musikklivet, for å bidra til å spre kjennskap til gode løsninger. Avhengig av hvilke løsninger som etableres, kan slik veiledning gis sammen med lokale myndigheter og være tilpasset lokale forhold.

Det er også utstrakt samarbeid mellom det frivillige musikklivet og profesjonelle aktører på prosjektbasis. Prosjektene er oftest initiert av de frivillige, som ønsker økt kvalitet og økt inspirasjon fra det profesjonelle laget de samarbeider med, normalt fram mot en konsert. Men det er også ofte at profesjonelle initierer slike samarbeid. Mange har et genuint ønske om å bidra overfor amatører, og synes det er inspirerende og utviklende å utvikle samarbeid. Ofte kan slike prosjekter innebære utvidede muligheter i forhold til om man kun skal samarbeide med profesjonelle - for eksempel vil det å kunne omfatte mange flere utøvere tilføre prosjektet positive dimensjoner.

I tillegg skjer det utstrakt samarbeid mellom frivillige og profesjonelle ved større oppsetninger rundt om i landet, og i tilknytning til festivaler. Her er det ofte arrangøren som initierer og iverksetter slike prosjektsamarbeid, f.eks. regionale operaframføringer, bestillingsverkframføringer ved festivaler, samt prosjekter der man inviterer amatører/frivillige til å bli med i et ensemble-prosjekt sammen med en eller flere ofte

profilerte utøvere. Både amatørerne og de profesjonelle gir uttrykk for at denne type prosjekter er givende for alle parter, og framføringen gir ofte også publikum store og minneverdige opplevelser.

Musikkfeltet er ett av de kulturområdene der amatører (frivillig) og profesjonelle har lengst og best tradisjon for samarbeid. Det skjer ofte, og organisatorisk er det ofte relativt enkelt å få til. I andre, mer sammensatte prosjekter er det selvsagt mer administrasjon, særlig hvis tiltaket omfatter mange utøvere. Selv om det allerede i dag skjer mye slikt samarbeid, er det helt klart at det ønskelig for alle parter å utvide og videreutvikle slike samarbeid. Kanskje kan innføringen av de nye regionale kulturfondene bidra til dette, men uansett bør det være en prioritert satsing for det offentlige på alle nivåer (stat, fylkeskommune og kommune) å tilrettelegge for slike samarbeid, det være seg på prosjektbasis eller mer permanente samarbeidstiltak. Det faktum at det allerede skjer i relativt stor grad legger forholdene godt til rette for å videreutvikle dette samarbeidet.

Profesjonalisering og frivillighet

Samfunnet stiller på alle måter større krav til økt kvalitet nå enn tidligere. Det skal være økt kvalitet i alle ledd og i alle sammenhenger. For det frivillige musikklivet innebærer dette økt kvalitet på mange plan. Selvsagt et ønske om økt musikalsk kvalitet, men også økt krav til større kvalitet i planlegging, lengre tidshorisonter for øvelser, prosjekter og tiltak, økt sosial kvalitet, økte krav til egnede lokaler, økte krav til ryddighet og oppfølging av ansatte og profesjonelle samarbeidsparter, økte krav til regnskapsføring med mer.

Totalt sett sliter disse økte kravene på laget, og økt profesjonalisering, det vil si større bruk av eksterne profesjonelle krefter, blir resultatet i en del tilfeller.

Vi kan grovt sett dele inn dette på to felt: Administrativ profesjonalisering og musikalsk profesjonalisering. På begge områdene drives dette dels av lagets egne ønsker og behov, og dels av samfunnets og andre eksterne instanser sine behov og krav.

På det musikalske området ser vi dette gjennom ønsket om bedre kvalifiserte dirigenter og instruktører. Her er det etterspørsel etter både musikalsk og pedagogisk kvalitet, spesielt for de faste engasjerte kreftene. For barne- og ungdomsensemblene (spesielt instrumentalensemblene som skolekorps og skoleorkestre) ligger det ofte et samarbeid med kulturskolene i bunnen for hele (eller kanskje oftest for deler av) den løpende ukentlige aktiviteten. Et slikt samarbeid garanterer ikke for at alt fungerer optimalt, men sikrer likevel de fleste steder at opplæringen gjennomføres på en profesjonell og god måte. Der laget selv, kanskje i større grad i distriktskommuner og distriktsområder, selv må finne instruktører, er dette en større utfordring - spesielt for instrumentgrupper med få utøvere. F.eks. er det ofte vanskeligere for et distriktskolekorps å finne utdannede (profesjonelle) instrumentallærere på instrumenter som valthorn og saksofon enn for klarinett og kornett. Dette kan redusere den musikalske utviklingen hos den enkelte utøver i slike områder.

På det administrative området ser vi nå at flere og flere lag benytter seg av profesjonelle (eksterne) krefter. I første rekke er det regnskapsførere som betales for å føre regnskap. Vi ser også en begynnende tendens til at lokale musikklag engasjerer og betaler for andre sider av lagsdriften, og ansetter en form for daglig leder. Til nå skjer dette i delstillinger, og ofte relativt små stillinger. Lagene gjør dette for å avlaste tillitsvalgtapparatet, og i enkelte tilfeller blir det en forutsetning for at de tillitsvalgte skal påta seg verv i laget. Noen steder skjer dette ut fra et ønske fra laget selv, men som regel er dette en konsekvens av

økte offentlige krav til kontraktsforhold, skattemessige krav, rapporteringskrav og andre byråkratiserende krav. Denne profesjonaliseringen vil ofte føre til bedre planlegging og drift av laget, men er på den andre siden kostnadsdrivende og har som konsekvens at kontingent og deltakeravgift må økes - til dels betydelig. Det offentlige på alle nivåer bør derfor lete med lys og lykte etter muligheter for å redusere kravene til rapportering, til omfattende søknader, til byråkratiserende regler og bestemmelser. Dette vil frigjøre lagets tillitsvalgte til å arbeide med det de egentlig ønsker, nemlig lagets utvikling og drift. Frivillighet Norge arbeider med de samme problemstillingene for alle frivillige lag, men vi opplever at myndighetenes krav til de lokale musikklagen heller øker enn reduseres. Innføringen av og usikkerheten rundt konsekvensene for musikklag (skolekorps, voksne kor, folkemusikkgrupper, storband etc.) er et tydelig eksempel på dette.

Samarbeid med kommunen og andre offentlige aktører

For det **lokale musikklivet** kan samarbeidet med kommunene deles inn i tre punkter:

- Samarbeid med kulturskolen
- Samarbeid med skolen og SFO
- Øvrig samarbeid med kommunen

Lokale musikklag har lite samarbeid med øvrige offentlige aktører.

På **regionalt nivå** er det særlig samarbeidet mellom fylkesmusikkrådet og fylkeskommunen som er relevant.

Samarbeid med kulturskolen

Samarbeidet med kulturskolen står for mange i en særstilling, spesielt for skolekorps og skoleorkestre, i deler av landet også i folkemusikklag. De fleste kommunene tilbyr subsidiert undervisning fra kulturskolen til sine lokale barne- og ungdomsmusikklag - ofte

både til instrumentalopplæring og samspill. Dette gjelder ikke i alle kommuner, på en del steder har ikke kulturskolen relevante lærere å tilby, eventuelt kun på noen få instrumenttyper. I praksis er bruker laget derfor ofte en kombinasjon av kulturskolelærere og egne lærere.

Samarbeidet varierer sterkt fra kommune til kommune, dels på grunn av økonomi, dels på grunn av hvilke instrumenter kulturskolen tilbyr, hvor undervisningen tilbys og også i noen grad hvordan undervisningen gjennomføres. Lagets muligheter til å finne eksterne instruktører spiller selvsagt også inn.

Det er særlig skolekorps og skoleorkestre som har slikt samarbeid, og i noen kommuner tilbyr kulturskolen også subsidierte tjenester til skole-/barne-/ungdomskor. I få tilfeller kan kulturskolen tilby tjenester til voksne ensembler, men disse tjenestene er relativt sjelden subsidiert.

Samarbeid med skole/SFO

Mange steder samarbeider barne- og ungdomsmusikklagene godt med skole og SFO. Det er lang tradisjon for slikt samarbeid, som kan omfatte både skolekonserter, samarbeid om rekruttering, aspirantopplæring, større eller mindre prosjektsamarbeid, bandundervisning, medvirkning i skolearrangement og andre typer samarbeid. Vi har sett et oppsving i disse samarbeidene de siste årene, ofte knyttet til samarbeid med småskolen og SFO og rekruttering til laget. Dette kan være en ettervirkning av koronaperioden, men vi oppfatter at flere lag nå er mer opptatt av skole/SFO-samarbeid enn tidligere, og også at skolene i noe større grad er positive til dette.

Samtidig ser vi at det i de aller fleste tilfellene er *laget* som initierer slike samarbeid. Vi ønsker at skolesektoren kan bli mer aktive og selv søke samarbeid - skolene ser sikkert potensiale for enda flere typer samarbeid enn

det lagene selv tenker på. Dette vil kunne styrke både skolen generelt, musikkundervisningen spesielt, bidra til å bedre selvs skolemiljøet og gjøre det mer attraktivt å delta i laget.

Dette gjelder også SFO. Flere lag bidrar nå mer enn før i SFO-tiden. Samtidig krever ofte SFO at lagets tilbud skjer uten kostnad for SFO, og også er gratis for deltakerne. Flere lag har opplevd en negativ effekt av "gratis SFO" som er en politisk prioritering. "Gratis SFO" innebærer samtidig at deltakeravgift/kontingent for å være med i orkesterets/korpssets tilbud, sees på som så negativt at rekrutteringen begrenses. I stedet for å investere alle SFO-pengene i lavest mulig foreldrebetaling, burde noe av midlene kunne tilfalle lokale lag som fyller innhold i SFO-tiden. Lagenes aktiviteter er oftest brede og tilbys store deler av SFO, og gir både et godt innhold og en variasjon i SFO-tiden for så vel barnene som de ansatte.

Det er potensial for et bedre og bredere samarbeid og en videreutvikling av samarbeidene som allerede er i gang overfor både skole og SFO.

Øvrig samarbeid med kommunen

Det lokale musikklivet har i varierende grad samarbeid med øvrige instanser i kommunen. Dette kan ofte være tiltak organisert i regi av det lokale musikkrådet. Eksempler på slike tiltak er konsertbesøk på aldershjem, sykehjem og andre kommunale institusjoner, eller sang og spill ved kommunale arrangementer som f.eks. frivillighetsdager eller kommunale markeringer. Videre er musikklivet en selvsagt aktør ved nasjonale høytidsdager som 17. mai.

En del kommuner er flinke til å tenke det lokale musikklivet som en ressurs - og bruker

innslag fra musikklivet ved kommunestyremøter og andre lokale møter og konferanser. Lagene syns ofte dette er en god måte å vise seg fram på, og de bidrar på den måten til å spre glede og trivsel i lokalsamfunnet.

Mange kommuner har etablert samarbeidsavtale med sitt lokale musikkråd, og dette kan danne et godt fundament for et forutsigbart, strukturert og systematisk samarbeid¹¹.

Det er mange steder økt potensiale for utvidet samarbeid, og musikklivet ønsker å bli brukt i enda større grad enn i dag av kommunene. Dette vil selvsagt variere ut fra lokale forhold, men i det store og hele kunne det vært satt enda større fokus på hvordan det lokale musikklivet kan bidra til trivelige og gode lokalsamfunn.

Regionalt nivå – samarbeid mellom fylkesmusikkrådet og fylkeskommunen

Det er i de aller fleste fylker et tett og stekt samarbeid mellom fylkesmusikkrådet og fylkeskommunen. I mange fylker er det opprettet formelle samarbeids- eller partnerskapsavtaler.

Samarbeidet er tillitsbasert og omfatter samarbeid om både generelle forhold (fylkeskommunalt planarbeid, innspill til reglement, innspill vedrørende økonomiske tilskudd og tilskuddsordninger til musikk) og konkrete tiltak (konsertserier, musikkkonkurranser, festivaler, konsertformidling i institusjoner, administrasjon av prioriterte ensembler, tiltak overfor utsatte og prioriterte målgrupper m.m.)

Fylkeskommunen benytter også i mange fylker fylkesmusikkrådets kompetanse ved

¹¹ <https://www.musikk.no/nmr/ressurser/lokale-musikkraad/kortinfo/9-avtaler-med-kommunen-og-kulturskolen>

innstilling til fordeling av spillemidler til kulturanlegg der musikk inngår som et vesentlig bruksformål - f.eks. er dette tilfellet i Innlandet, Møre og Romsdal og i Akershus, og i disse tre fylkene er forholdet til musikkrådet nedfelt i de fylkeskommunale retningslinjene for spillemidler til kulturbygg.

Dette samarbeidet har resultert i en rekke gode tiltak. Blant annet var det samarbeidene mellom Akershus musikkråd og Akershus fylkeskommune, samt Rogaland musikkråd og Rogaland fylkeskommune som i 1985 satt i gang det som etter hvert har blitt til det store nasjonale tiltaket UKM (Ung Kultur Møtes)¹².

Konsertserien Ung Klassisk og Ung Klassisk TALENT i Agder, Trad Session og Musikk for Eldre i Østfold, kartlegging og akustikkanalyse av musikklokaler i Rogaland og Innlandet, drift av Folkemusikkarkivet i Telemark, og etableringen av Ungdommens musikkråd i Nordland er bare noen eksempler på hva samarbeidet har resultert i.

Egnede lokaler, utstyr og annen infrastruktur

Alle deler av musikklivet trenger egnede lokaler til øving og framføring.

Fylkesmusikkrådene og Norsk musikkråd har satt stadig sterkere fokus på dette de senere årene, og har nå **tilgang til egnede lokaler** som ett av sine høyest prioriterte oppgaver.

Fylkesmusikkrådene har arbeidet aktivt for å bidra til økt kunnskap om hva som er egnede lokaler for forskjellige formål, og har stått i spissen for utvikling av både norske og internasjonale standarder om akustikk i rom og lokaler til musikk.

Vi vet nå hva som kreves for at et rom skal være egnet til forskjellige musikksjangre og

ensemblestørrelser. Vi vet også hvilke positive effekter det har for utøvere å øve i egnede lokaler - og hvilke negative effekter det har å øve i lokale som er uegnet. Den samme kunnskapen har vi nå også for konsertlokaler. Det samlede kollektivet av fylkesmusikkråd i Norge er nå internasjonalt anerkjent som et ledende fagmiljø når det gjelder musikklivets behov for og kriterier til egnede lokaler.

Mye av denne kunnskapen er kommet gjennom fylkesmusikkrådernes kartlegging og akustikkmålinger i lokaler som faktisk brukes av musikklivet. Vi vet nå at musikklivet hver uke bruker over 10 000 lokaler i Norge. 85 % av disse er dessverre uegnet til den bruk de faktisk har. Det er over 500 000 brukere i disse lokalene - hver uke. Fylkesmusikkrådene har til nå gjennomført akustikkmålinger og levert rapporter om de akustiske forholdene i over 900 lokaler. Dette, kombinert med fylkesmusikkrådernes kunnskap om det lokale musikklivet, danner mye av kunnskapen om hvordan situasjonen er rundt om i landet.

Å kunne øve i et egnet øvingslokale er like viktig for alle uansett om man er amatør eller profesjonell, og uansett musikalsk nivå og alder.

Det er behov for en kraftig opprusting av eksisterende rom, samtidig som nye rom må prosjekteres og bygges i tråd med standardene. Det bør fastsettes i retningslinjene for tildeling fra offentlige tilskuddsordninger til lokaler som brukes til musikk (f.eks. spillemidlene) at lokalene må tilfredsstillende gjeldende offentlige standarder.

Offentlige skoler står i en særstilling for det lokale musikklivet. Mange av akustikkmålingene som fylkesmusikkrådene

¹² UKM startet som "Ungdommens Musikkmonstring" i 1985 - som et fellestiltak i Rogaland og Akershus av Det Europeiske Musikkåret 1985 og FNs Internasjonale Ungdomsår 1985.

har gjennomført, er i skolebygg. Konklusjonene er klare: Det er et stort og prekært behov for utbedring av akustikkforholdene i skolelokaler som benyttes av det lokale musikklivet.

Det er store behov for lydsterke akustiske ensembler som korps, storband og orkestre - som ofte må øve i rom som er under halvparten av den størrelsen de bør ha i henhold til standardene. Dette gir et uholdbart sterkt lydtryknivå i rommet, noe som hindrer musikalsk utvikling, reduserer trivsel, kan medføre hørselskader og gjør at hele lagets virksomhet blir sterkt lidende. Det reduserer også rekrutteringen.

For lydsvake akustiske ensembler (f.eks. kor) er situasjonen litt annerledes, men samtidig like problematisk. De aller fleste korene i Norge øver i lokaler som er altfor små, har altfor lav takhøyde og altfor kort etterklangtid. Dette innebærer øvelser som begrenser en faglig utvikling i koret, som sliter på sangernes stemmebånd og som reduserer trivsel og svekker koret generelt.

Det er ingen mening at de lokale samfunnsbyggene som skoler står tomme store deler av døgnet. Det er ikke bærekraftig og er en direkte sløsing med offentlige midler. Å åpne skolene for det lokale musikklivet (og øvrig foreningsvirksomhet) er kostnadseffektivt og god samfunnsøkonomi. Å investere i det som trengs av tilrettelegging koster en brøkdel av å bygge nye hus. Våre kartlegginger viser tydelig det store potensialet som ligger i en slik utvidet utnyttelse av offentlige bygg - det være seg kommunale, fylkeskommunale og statlige bygg.

Det er også stort behov for å se nærmere på konserttrommene - både for det frivillige og

profesjonelle musikklivet. Kulturhusene er ofte dyre å leie, spesielt for lokale lag og mindre kjente profesjonelle utøvere. De kan også i en del tilfeller være lite egnet og for store for en del konsertformat. Å finne andre egnede konsertlokaler rundt om i kommunene burde vært en prioritert oppgave, og en gevinst både for kommunen og for musikklivet. En slik kartlegging av mulige konsertlokaler ville ha stor nytte og bidra til økt konsertvirksomhet (av fylkesmusikkrådene er Innlandet musikkråd godt i gang med dette arbeidet i Innlandet fylke). Hvis dette kombineres med den akustisk kartlegging ville man også få bedre kunnskap om hvilke konserter som egner seg i hvilke lokaler. Dette vil både utøvere og publikum ha stor nytte av.

Vi viser også til vårt forslag til tiltak for **tilgang til egnede lokaler** i neste kapittel.

Anerkjennelse og bruk av gevinster for individ og samfunn

Musikklivets - spesielt det frivillige musikklivets - samfunnsverdi har nylig blitt tydeligere avdekket, ikke minst gjennom Vista Analyse sin rapport om musikkens samfunnsverdi¹³ og Norsk musikkråds rapport "Verdien av musikk"¹⁴.

Begge disse rapportene viser tydelig samfunnsnyttene av det frivillige musikklivet. Rapportene har på hver sin måte bidratt til å styrke musikklivets anerkjennelse for de positive effektene det å delta i frivillig musikkvirksomhet har - for den enkelte og for samfunnet. Rapportene har også bidratt sterkt til at musikklivet selv har blitt oppmerksom på disse effektene.

Samfunnseffektene og -verdiene går ikke på tvers av lagenes egne interesser. Det er

¹³ Vista analyse, rapport 2021/21: "Musikk i kroner og ører, samfunnsøkonomiske gevinster ved det frivillige musikklivet" (Haakon Riekeles, Stine Mari Godeseth og Mari Brekke Holde, 2021)

¹⁴ Norsk musikkråd, 2020: "Verdien av musikk: Effekter av musikk og inkludering i musikklivet" (Erik Strøm og Jørgen Wangensteen i analyse og rådgivningsselskapet BOLDT)

gjennom den ukentlige og løpende gode aktiviteten de beste samfunnseffektene oppstår, det være seg helse, samfunnsøkonomi eller på andre måter.

Det er viktig å understreke nettopp dette, fordi det en del ganger kan virke som om det å påpeke samfunnsverdiene svekker den musikalske verdien og verdien av musikklaget drift. Men det er jo nettopp gjennom å være et godt musikklag at samfunnsverdiene oppstår: Gjennom at medlemmene trives, at de øver hjemme, at de møter opp på øvelsene og treffer de andre i laget, at de bidrar i lokalsamfunnet ved å være samlingspunkter i tillegg til å gi gode konserter med gode opplevelser.

Partnerskapet "Krafttak for sang" har samlet forskning om effekten av sang, spesielt med tanke på helse og samfunn.¹⁵ Gjennom delprogrammene "Sang for barn og unge", "Sang i lokalsamfunnet", "Sang og helse" og "Sang i eldreomsorgen" viser de til flere forskningsrapporter. Det finnes også en rekke andre forskningsrapporter som viser helseeffekter av sang og musikk.

Det nye med de to førstnevnte rapportene er at de prøver å kvantifisere samfunnseffektene av deltakelse i det frivillige musikklivet i kroner og øre, samt på makronivå – noe som tidligere har vært gjort i liten grad. Rapportene viser tydelig et stort behov for mer forskning og flere lignende studier og rapporter som, basert på forskning, kan dokumentere effektene av musikklivet og det å delta i musikklivet. Det er et klart behov for mer forskning på dette feltet.

Økonomi, finansiering og forvaltning av tilskuddsordninger

Her vil vi fokusere på det regionale nivået, med særlig vekt på fylkesmusikkrådernes rolle i forvaltningen av tilskuddsordninger, både når

det gjelder nasjonale og fylkeskommunale tilskudd til musikk.

Nasjonale tilskuddsordninger

Fylkesmusikkrådene har for det første en tydelig **informasjonsrolle** når det gjelder nasjonale tilskuddsordninger til musikk. Gjennom bred kompetanse på de nasjonale ordningene og kunnskap om musikklivet i fylket, kan musikkrådene informere og veilede aktuelle søkere. På den måten bidrar musikkrådene å oppfylle kulturlovens plikt og bidrar til å oppfylle de **informativiske tiltak** som loven fastsetter. Dette gjelder blant annet ordninger som Frifond/Frifond musikk, Kulturrom, spillemidler til kulturbygg, Kulturdirektoratets (tidligere Kulturrådets) tilskuddsordninger, statstilskudd til voksenopplæring i studieforbund og momskompensasjon.

Fylkesmusikkrådene har en **rådgivende funksjon** i noen av ordningene, ut fra rådernes kjennskap til musikklivet i eget fylke og ordningenes formål. Dette gjelder tilskuddene til Frifond kompetanse og aktivitet, Frifond musikk og tilskuddsordningen KOMP.

Fylkesmusikkrådene har **innstillingsfunksjon** i den nye tilskuddsordningen for 2024, "Rekruttering og deltakelse - korps og orkester".

Fylkesmusikkrådene har **saksbehandlerrolle** (fullført saksbehandling) for de ordinære tilskuddene og tilretteleggingstilskuddene til voksenopplæring i studieforbund formidlet gjennom Musikkens studieforbund.

Fylkeskommunale tilskuddsordninger

Noen fylkesmusikkråd **fordeler** fylkeskommunale tilskudd til musikkorganisasjonene, mens i andre fylker innstiller musikkrådene til fordeling. I enkelte

¹⁵ <https://www.krafttakforsang.no/forskning-1>

fylker er fylkesmusikkrådets rolle mindre klart definert.

Flere av fylkesmusikkrådene gir også innspill og kommentarer til andre fylkeskommunale tilskuddsordninger.

Driftstilskudd og prosjekttilskudd

Både stat, fylkeskommune og kommuner gir både driftstilskudd (ofte kalt "grunntilskudd") og prosjekttilskudd.

Musikklivet ønsker en slik todelt tilskuddsmodell. Modellen er gjerne kombinert med en horisontal ansvarsfordeling, der staten gir tilskudd til nasjonale enheter, organisasjoner og tiltak, fylkeskommunen til det regionale, og kommunene til tiltak og aktiviteter i egen kommune. Dette er tydeligst når det gjelder driftstilskudd. Staten har ingen driftstilskuddsordninger som omfatter kun det frivillige musikklivet, men de tre bredere ordningene som Frifond, momskompensasjonsordningen og voksenopplæringstilskuddene benyttes i stor grad av det lokale musikklivet. Fylkeskommunene har i praksis ikke relevante driftstilskudd til det lokale musikklivet, men gir driftstilskudd til fylkesmusikkråd og regionale musikkorganisasjoner, og i varierende grad driftstilskudd til regionale musikkensembler og grupper.

Det er en rekke forskjellige tilskuddsordninger til prosjekter og tiltak. Disse muliggjør en viss finansiering av enkelttiltak og gir fra myndighetenes side mer målrettede effekter enn ordinære driftstilskudd. Slik sett er det også lettere å måle effekten av det enkelte tilskudd, og lettere å synliggjøre hva pengene har bidratt til.

Vi har sett en utvikling som går i retning av flere og flere tilskuddsordninger, men som er øremerket smalere og smalere tiltak. Dette, kombinert med at også ikke-offentlig tilskuddsytere som fondstildelinger fra næringslivet (sparebankfond, forsikringsfond,

fond med firmanavn etc.) så å si utelukkende gir tildelinger til prosjekter, har medført en dreining for musikklivet. Bort fra brede, forutsigbare driftstilskudd (som ofte har relativt enkle søknads- og rapporteringsrutiner) og til søknads- og rapporteringsbaserte prosjekttilskuddsordninger.

Som vi tidligere har berørt, er grunnlaget for at musikklivet kan oppfylle et bredt samfunnsansvar at den ordinære grunnaktiviteten er stabil og god. En offentlig finansiering som dreier seg bort fra grunntilskudd over to prosjekttilskudd virker i motsatt retning, og er uheldig spesielt om vi ser dette på lang sikt. En prosjektbasert finansiering av grunnfjellet i musikklivet drar fokus bort fra den grunnleggende driften. Som sagt er det hyggelig med tilskudd til konkrete tiltak, men hvis grunnaktiviteten er for svak, mister man selve grunnlaget for organisasjonen, og da blir det heller ingen som kan søke prosjekttilskuddet.

Det koster å ha en tilfredsstillende grunnfinansiering, og det offentlige bør ha som hovedoppgave å styrke nettopp det grunnleggende, - den daglige driften. Det er dette som sikrer det store, brede og velfungerende musikklivet, og det som gir grunnlag for økt rekruttering, økt integrering og gode lokalsamfunn. En dreining bort fra grunntilskudd over til fortsatt økte prosjekttilskudd er en uheldig utvikling for grunnfjellet i musikklivet.

Tilskudd til barn og unge- men også til voksen aktivitet

Det er viktig å prioritere barn og unge. Det har også blitt et stadig økt fokus på barn og unges deltakelse i musikklivet, og det er også etablert en egen tilskuddsordning for "Rekruttering og deltakelse i korps og orkester".

Vi ser at både stat, fylkeskommune og kommune prioriterer tildelinger og

tilskuddsordninger til aktiviteter for barn og unge. Det er bra, og det ønsker vi skal fortsette.

Men det er fare for at prioriteringen av barn og unge blir så sterk at det ikke blir *noe* igjen til voksnes musikkaktiviteter. Vi ønsker å fokusere på at det er viktig å gi tilskudd til også voksnes musikkaktiviteter. Musikklivet i kommunene henger sammen - det er ofte tette bånd mellom barne- og ungdomslagene og de voksne musikklagene. Et velfungerende musikktilbud for voksne bidrar til økt livskvalitet i lokalsamfunnet, i tillegg til å være en god samarbeidspartner og medspiller for barne- og ungdomslagene.

Nyere forskning blant annet fra Institutt for samfunnsforskning¹⁶ tyder på at foreldres kultur- og musikkaktivitet er en viktigere faktor enn tidligere antatt for barnas deltakelse i kultur- og musikklivet¹⁷. Dette viser også at å tilrettelegge og gi tilskudd til voksne lag er en god måte å bidra til rekruttering for barn og unge inn i musikklivet.

Det er hovedsakelig kommunene som er driftstilskuddsyter for de lokale musikklagene, dette angår således i første rekke kommunene. Vi håper at utvalget kan se nærmere på finansieringen av både barne- og ungdomsensemblene og de voksne ensemblene, for å bidra til en bedre balanse enn det er en del steder i dag.

Frivillig musikkliv som arena for opplæring

Musikk er en opplæringsintensiv aktivitet. Spesielt for barn og unge instrumentalister er det ofte krevende å kunne beherske instrumentet så bra at det blir morsomt. Det er i starten enklere med sang, men for å utvikle sangstemmen og ha sang som hobby, er det

også krevende og innebærer krav til opplæring og trening over lang tid.

Tidligere var det mer eller mindre utelukkende det frivillige musikklivet som ga systematisk musikkopplæring, i tillegg til private musikkpedagoger. Utover på 1970-tallet ble det etablert flere og flere kommunale musikkskoler, som etter hvert kunne bidra med hovedsakelig instrumentalundervisning, mens musikklagene fortsatt hadde ansvar for ensembleopplæring og opplæring i samspill. Etter hvert har kulturskoler overtatt for musikkskolene. Dette har i noe grad og enkelte steder svekket instrumentalopplæringen, men fortsatt skjer instrumentalopplæringen i regi av kulturskolene. Det vi ser at lagene kjøper undervisning på instrument fra kulturskolen til sine medlemmer.

Musikkopplæringen kan grovt sett deles inn i opplæring på instrument/stemme og samspill, det være seg i mindre ensembler eller felles i større grupper. Opplæring i musikkteori og musikkforståelse skjer ofte i tilknytning til praksis på instrument/sang.

Det frivillige musikklivet har en sentral plass i dagens musikkopplæring. Den opplæringen som gis i regi av de lokale lagene har stadig høyere kvalitet, i tråd med økt kompetanse hos instrumentallærere og dirigenter.

Mange amatører deltar i musikklivet over lang tid, og de fleste utvikler kontinuerlig sine ferdigheter på instrument/stemme. I tillegg øker deres **breddekunnskap** og musikkforståelse gradvis gjennom årene som medlemmer i et lokalt musikklag.

I musikklivet er det er hovedsakelig **de lokale lagene** som står for grunnopplæringen og

¹⁶ Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, <https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/>

¹⁷ Flere rapporter, bl.a. Rapport 2024:4:

Kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter (Daniel Arnesen og Vibeke Wøien Hansen):

"Foreldre fremmer barns idrettsinteresse gjennom forventninger og oppfølging og gjennom deres egen nåværende og tidligere deltakelse. Deltakelsen kan dessuten skape egenverdi for foreldrene selv gjennom sosiale nettverk."

opplæringen i samspill i større eller mindre ensembler (herunder videregående opplæring i samspill). De regionale organisasjonene arbeider oftere med instruktøropplæring og har forskjellige typer prosjekter. Dirigentutvikling skjer både i organisasjonene regionalt og nasjonalt i tillegg til formelle utdanningsløp på høyskole- eller universitetsnivå.

Sang og musikk er det klart største emneområdet innen voksenopplæring i studieforbund, og mange studieforbund har betydelig opplæring i sang og musikk.

I tillegg til musikkopplæring, har opplæringen i det frivillige musikkliv også en betydelig sosial komponent. Å spille eller synge sammen med andre, gir utøverne automatisk respekt for hverandre, og man lærer at det er helheten som er viktig, der alle spiller en viktig rolle. Samspill er svært god sosial læring, og inkludering av alle stemmegrupper, instrumenter og utøvere er det som løfter laget og muliggjør god musikalsk utvikling. Alle vil hverandre vel for å oppnå best mulig musikalsk resultat. Denne læringen skjer ofte mer eller mindre ubevisst for den enkelte utøver, men er likevel helt sentral for dirigenten. Denne dimensjonen kan ofte være underkommunisert, og ikke alle forstår viktigheten av dette samspillet som skjer i ethvert musikalsk ensemble.

Samarbeidsstrukturer og organisatoriske kapasiteter

Fylkesmusikkrådene har en klar posisjon og funksjon som nav for musikkfrivilligheten. Denne funksjonen har hovedsakelig tre dimensjoner: Funksjonen som **bindeledd** mellom aktivitetene på lokalt nivå og de lokale musikkrådene og det nasjonale musikkrådet er viktig som kommunikasjonskanal og som formidler av kunnskap både til og fra det nasjonale/lokale. Som **felles paraply** for de regionale enhetene av medlemsorganisasjonene bidrar

fylkesmusikkrådene til å styrke musikk samarbeidet, samtidig som de ivaretar også regionale funksjoner for de medlemsorganisasjonene som ikke har regionale ledd. Videre fungerer fylkesmusikkrådene som **kontakt- og fellesorgan** overfor fylkeskommunene, både interessepolitisk, som kommunikasjonsorgan, som medspiller for fylkeskommunen og som initiativtaker til relevante regionale tiltak og prosjekter.

Selv om dette fungerer godt i dag, er det potensial for å utnytte fylkesmusikkrådene ytterligere. Dette gjelder så vel internt i musikklivet som det offentlige, i første rekke på fylkesplan, men også nasjonalt kan staten etterspørre og bruke fylkesmusikkrådernes kompetanse mer. Kombinasjonen av landsdekkende fagkompetanse og kunnskap og kjennskap til musikklivet lokalt, kan utnyttes i planprosesser, i informasjonsvirksomhet, som innspillsorgan i behandling av tilskuddsordninger, eventuelt som innstillingsorgan slik departementet har gjort når det gjelder den nylig opprettede tilskuddsordningen "Rekruttering og deltakelse - korps og orkester".

Fylkesmusikkrådene har samarbeid med andre regionale organisasjonsstrukturer, eksempelvis de regionale idrettskretsene, barne- og ungdomsråd i fylkene, regionale teaterorganisasjoner og øvrige studieforbund og paraplyorganisasjoner.

Den beredskapen fylkesmusikkrådene utgjør, mottar i dag ingen statlig driftsstøtte - slik for eksempel de regionale idrettskretsene gjør. Noe statlig medfinansiering (som gjerne kan øremerkes og kanaliseres gjennom Norsk musikkråd) vil sikre en gjennomgående struktur. Med statlig medfinansiering vil staten/nasjonalt nivå i større grad kunne stille krav til og eventuelt delegere faste oppgaver til fylkesmusikkrådene. Vi kommer nærmere tilbake til dette i neste kapittel, se forslag 3.

Forslag

Forslag 1: Sikre musikklivet tilgang til egnede musikklokaler

Staten bør understreke overfor alle offentlige aktører (stat, fylkeskommuner og kommuner) at offentlige bygg der musikk er et av bruksområdene, skal tilrettelegges i tråd med gjeldende standarder¹⁸. Det bør settes krav til at øvingslokaler tilgjengeliggjøres gratis for det lokale musikklivet.

Begrunnelse

Kunnskapen om hva som er egnede musikklokaler er nå tilgjengelig gjennom arbeidet med og publiseringen av de nasjonale og internasjonale standardene for øverom og framføringsrom.

En av de viktigste virkemidlene for å utvikle musikklivet, er å bidra til å sikre musikklivets tilgang til egnede lokaler til øving og framføring. Dette vil føre til at aktivitet opprettholdes og utvikles hos ensemblene, arrangørene og foreningene - og vil også gi det profesjonelle musikklivet en viktig og høyst nødvendig bedring av rammebetingelsene. Dette vil også bidra til at flere skal kunne delta i musikklivet, ikke minst flere barn og unge.

Det er behov for en helhetlig tilnærming lokalt og regionalt. Staten bør kunne bruke både regulatoriske virkemidler (fastsette bestemmelser og retningslinjer), bruke økonomiske virkemidler av forskjellig art (tilskuddsordninger) og informatoriske virkemidler (formidle kunnskap, f.eks. om standardene for akustikk i musikklokaler, og

staten kan også gå foran som et godt eksempel i prosjekteringen av sine egne bygg.

Det er behov for en systematisk innsats og en samlet pakke med tiltak for å realisere dette forslaget. Bedre bruk og utnyttelse av offentlige lokaler som skoler, (men også andre relevante lokaler som barnehager, sosiale institusjoner, bibliotek og andre kulturlokaler) vil også gi en betydelig bærekraftgevinst, merbruk og mer hensiktsmessig utnyttelse av offentlige lokaler. Dette er god miljøpolitikk og har en rekke positive merverdieffekter for lokalmiljø, det lokale organisasjonslivet og musikklivet.

Fylkesmusikkrådene og Norsk musikkråd ønsker å bidra blant annet gjennom å konkretisere hvilke virkemidler som sammen kan bidra til dette forslaget.

Forslag 2: Det frivillige musikklivet som arena for inkludering / "alle med"

Det frivillige musikklivet sees på og settes i stand til å bli en nasjonal ressurs for inkludering både av barn, unge, voksne og eldre. Musikklivets beredskap og muligheter til å spille en større rolle når det gjelder inkludering og integrering, utredes i et formalisert et samarbeid mellom det offentlige og Norsk musikkråd.

Begrunnelse

Det frivillige lokale musikklivet utgjør i dag en betydelig arena for integrering og inkludering. Musikklivet har imidlertid et større potensiale, og bør kunne sees på og utnyttes systematisk

---

¹⁸ NS-ISO 23591:2021 om øverom og NS 8178:2023 om konsertlokaler

også i nasjonal sammenheng. Det flerkulturelle Norge er i stadig utvikling, samtidig som den tradisjonelle norske modellen med lokale musikklag og -foreninger står sterkt.

Musikklagene utgjør en spesielt god arena for inkludering. Sang og musikk er attraktive aktiviteter for svært mange, ikke minst mennesker som kommer til Norge som flyktninger og innvandrere. Lagene har et ønske om å få med alle som ønsker å være med, men forskjellige barrierer svekker mulighetene for dette. Det er de siste årene gjort en del forskning om disse forholdene, men relativt lite på musikkområdet spesielt. Det er behov for mer kunnskap og forskning, og en systematisk innsamling av gode erfaringer. Dette bør skje i et samarbeid mellom myndighetene og musikklivets fellesorganisasjon, Norsk musikkråd. Et strukturert og grunnleggende samarbeid med IMDI kan være ett av flere relevante tiltak.

Det offentlige prosjektfinansiering - samt mangelen på driftsfinansiering av nødvendige stabile strukturer - svekker i realiteten musikklivets muligheter til å være en større stabil samfunnsressurs på dette feltet. Selv et relativt beskjedent nasjonalt driftstilskudd vil kunne utgjør en svært stor effekt. Mangelen på en forutsigbar grunnressurs er også en stekt begrensende faktor for det landsomfattende nettverket av fylkesmusikkråd. Her kan man se for seg en samfinansiering mellom stat og fylkeskommune som grunnlag for en betydelig økt aktivitet for hele musikklivet. Om nødvendig kan dette starte som en prøveordning i noen fylker - erfaringene kan så evalueres før ordningen eventuelt rulles ut i alle fylker.

Forslag 3: Statlig medfinansiering av fylkesmusikkrådene

Fylkesmusikkrådene og det landsomfattende nettverket av fylkesmusikkråd bør

delfinansieres av et statlig øremerket driftstilskudd. Dette vil bidra til å sikre det viktige mellomleddet som fylkesmusikkrådene utgjør på musikkområdet, og sikre at kvalitetssikret lokal- og regional kunnskap utnyttes også på nasjonalt nivå. Gjennom en slik medfinansiering vil fylkesmusikkrådene også kunne gis spesifikke funksjoner i en nasjonal musikkpolitikk.

Begrunnelse

På samme måte som staten medvirker økonomisk til de regionale enhetene på idrettsområdet (idrettskretsene), bør staten medvirke til de regionale felles musikkparaplyorganisasjonene, det vil si fylkesmusikkrådene.

Den samlede kompetansen som fylkesmusikkrådene utgjør, er en betydelig nasjonal ressurs som staten i dag ikke bidrar økonomisk til.

Oppbyggingen av musikkrådorganisasjonen er identisk med idrettsforbundets sin organisasjonsmodell - nasjonalt, regionalt og lokalt. Man kan for eksempel gjennomføre dette på samme måte som for idretten, gjennom at Norsk musikkråd gis et øremerket tilskudd som skal fordeles videre til fylkesmusikkrådene. En statlig medfinansiering vil også kunne medføre at staten kan peke på fylkesmusikkrådene og kan (eksempelvis i tildelingsbrevet) gi føringer for hvilke roller og oppgaver fylkesmusikkrådene kan fylle.

En slik medfinansiering vil (som for idretten) selvsagt komme i tillegg til fylkeskommunal medfinansiering (og annen medfinansiering). Det er naturlig at hovedfinansieringen kommer fra regionalt hold (fylkeskommunen), som i dag. Dette er ikke til hinder for - men heller et argument for - en viss statlig medfinansiering. Det er viktig at denne ikke er prosjektbasert, men del av et forutsigbart grunntilskudd.

Forslag 4: Nasjonale/landsdelsmusikkonferanser

For å videreutvikle samarbeidet og dialogen på musikkområdet, bør det etableres et fast system med konferanser på nasjonalt nivå og landsdelsnivå. Vi foreslår konkret at det hvert annet år etableres en nasjonal musikkonferanse, og at det i mellomårene etableres landsdelskonferanser. Hensikten vil være dialog og utvikling av samarbeid. Det bør også være rom for presentasjon av gode saker og eksempler på godt samarbeid. Staten kan ta ansvar for konferansen hvert annet år, og i mellomårene kan eventuelt arrangøransvaret rulleres mellom fylkeskommunene.

Begrunnelse

Det skjer i dag mye spennende samarbeid på musikkområdet, men det er ingen nasjonal arena for å presentere de gode eksemplene og for å diskutere videreutvikling av eksisterende samarbeid. En slik landskonferanse vil også muliggjøre økt dialog og kontakt mellom myndighetene og musikkfeltet, og vil kunne bidra til å videreutvikle musikklivet i Norge, både nasjonalt, regionalt og lokalt.

Vi tenker at en kombinasjon av nasjonale landskonferanser og landsdelskonferanser (for eksempel fire landsdelskonferanser) kan være hensiktsmessig. På den måten kan man kombinere temaene slik at de dekker flere dimensjoner, og de regionale konferansene kan eventuelt ta for seg temaer av mer regional og lokal karakter.

Selve innholdet i konferansene kan utvikles på flere måter, for eksempel gjennom programråd (som i seg selv kan bidra til økt samarbeid), gjennom å variere arrangøransvar og lignende.

Vårt innspill er ikke å foreslå i detalj hvordan dette kan gjøres, men *at* det gjøres, - og at

staten tar ansvar for syklusene, og kanskje tar ansvar for gjennomføringen hvert annet år.

Hensikten er som sagt å videreutvikle samarbeidene på musikkområdet - og som tidligere beskrevet, består musikklivet av en samling av en rekke dimensjoner (se blant annet kapittelet om "Musikklivet henger sammen" i dette dokumentet). Bedre kjennskap til flere, påfyll og kunnskap om andres arbeid og aktiviteter, gode eksempler på samarbeid, så vel strukturer som mer enkeltstående tiltak, vil bidra til videreutvikling av samarbeid, og til utvikling av nye og spennende samarbeid.

Vi ser for oss at konferansene også vil være en naturlig arena for spredning av ny forskning, og gi mulighet for dialog mellom musikkfeltet og myndigheter på forskjellig plan.

Som sagt, hensikten er ikke å låse tankesettet når det gjelder konferansen, men å påpeke at det kan ligge store gevinster i at staten tar ansvar for at det etableres jevnlig konferanser på nasjonalt og landsdelsnivå.

Forslag 5: Musikk i skolene og økt samarbeid mellom skole/SFO og musikklivet

Det bør legges til rette for økt samarbeid mellom skole, SFO og det frivillige musikklivet. Samarbeidet bør også omfatte kulturskolen og kulturskolens opplæringstilbud i musikk.

For å sikre at alle barn og unge som ønsker å delta i musikklivet skal få muligheten til det, ønsker vi en nasjonal utredning som ser på muligheter, samler og presenterer gode erfaringer og legger nasjonale føringer for et utvidet samarbeid mellom skole, SFO og det frivillige musikklivet. Kommunene bør følge opp dette i sine planer og understreke betydningen av et utvidet samarbeid, og legge forholdene til rette for dette. Kulturskolene

bør også være en naturlig del av dette samarbeidet.

Begrunnelse

Skolene, og i stor grad også SFO, er en felles arena for alle barn og unge i Norge. Barn elsker sang og musikk, og alle barn burde få anledning til å delta i sanggrupper og instrumentalgrupper i tilknytning til skoletid/SFO-tid.

Musikklivet som arbeider med barn og unge, ønsker flere barn og unge velkommen inn i sine ensembler. I tråd med myndighetenes økte fokus på rekruttering av barn og unge i musikklivet¹⁹, bør det ikke bare samles inn gode eksempler på samarbeid, men det bør også gis tydelige føringer for at skoler og SFO skal være positive til slikt samarbeid, og gjerne initiere til det.

Inkluderingsperspektivet i dette er viktig, det at musikklivet kan være til stede der barna er, det vil si på skolen, gjør at flere kan være med. I dagens samfunn er det vanskelig for mange foreldre å måtte kjøre barna til aktivitetene på kveldstid.

Det er viktig at denne aktiviteten skjer i regi av frivillige lokale lag. Dette løser ut frivillig engasjement og frivillig innsats fra foreldre, og innebærer også en viktig demokratisk dimensjon. En positiv og medvirkende holdning fra skolen er også veldig viktig for de tillitsvalgte, og bidrar til å lette byrden med å sitte i lagenes styre.

Kulturskolene er i mange tilfeller en god støttespiller, og må trekkes med og få en naturlig rolle i dette samarbeidet. Samtidig er det viktig at kulturskolen ikke overtar selve aktiviteten og driften, slik at aktiviteten skjer i regi av det frivillige laget. I mange kommuner har heller ikke musikkskolen tilstrekkelig kapasitet til å dekke behovet hos alle barn og unge, og det frivillige musikklivets ensembler bidrar til å dekke et stort behov.

Samarbeidet med skole/SFO og det frivillige musikklivet er avgjørende, spesielt for rekruttering blant de yngste. Likevel er det viktig å videreføre dette samarbeidet på høyere klassetrinn. Skolene bør i større grad enn i dag inkludere skolekor, skolekorps, skoleorkestre og andre frivillige musikkgrupper i skolehverdagen og ved ulike arrangementer. Dette vil bidra til å synliggjøre og støtte lagenes aktivitet.

Mange steder er det allerede utviklet gode og velfungerende samarbeid mellom barnekor og skole/SFO, samt mellom skolekorps og -orkestre og skole/SFO. Erfaringer fra Oslo viser at det å organisere aktivitetene i eller rundt skole/SFO-tid øker deltakelsen i frivillige barne- og ungdomslag. Dette er minst like viktig i resten av landet, hvor avstanden mellom skole og hjem ofte er større.

---

¹⁹ Jf. bl.a. etableringen av den nye tilskuddsordningen fra 2024: "Rekruttering og deltakelse i korps og orkestre"

Vedlegg

Vedlegg 1: Litt om det enkelte fylkesmusikkråd

I det innledende kapittelet om fylkesmusikkrådene beskriver vi det nasjonale nettverket samt de sentrale rollene, oppgavene og funksjonene fylkesmusikkrådene har.

Samtidig er det betydelige variasjoner i de konkrete oppgavene og tiltakene som hvert enkelt fylkesmusikkråd har utviklet og gjennomfører. Disse er ofte resultatet av et nært samarbeid mellom fylkesmusikkrådet og fylkeskommunen, og prioriteringene varierer i stor grad mellom fylkeskommunene.

I tillegg til forskjellene i fylkeskommunale prioriteringer, er det også store geografiske variasjoner i Norge som påvirker musikklivets struktur, graden av regional organisering i medlemsorganisasjonene, tilgjengeligheten på musikkfaglig kompetanse og arbeidskraft, samt andre faktorer. Dette gjør at fylkesmusikkrådenes aktiviteter varierer fra fylke til fylke.

Dette kapittelet gir en kort oversikt over de viktigste tiltakene og aktivitetene i hvert av fylkesmusikkrådene.

- Utøve musikkpolitisk arbeid i fylket og nasjonalt i samarbeid med Norsk

---

²⁰ <https://www.musikk.no/nmr/monstervedtekter-for-regionledd-i-norsk-musikkraad>

Agder musikkråd

Agder musikkråd består av 11 organisasjoner med fylkes- eller kretsledd, 5 lokale musikkråd, og representerer 43 nasjonale musikkorganisasjoner. Som et kompetanse- og servicesenter arbeider Agder musikkråd for alle deler av musikklivet, både innen det organiserte og det uorganiserte, og dekker alle musikksjangre.

Sentrale prosjekter for Agder musikkråd inkluderer:

- Ung klassisk: Talentutvikling i Agder og Ung klassisk-festivalen.
- Rytmask bandhelg: Vårt årlige kurs i rytmisk musikk for ungdom mellom 13 og 19 år.
- Agder Camerata: En konsertserie med ny musikk fra komponister med tilknytning til Agder.
- Egnede musikklokaler og akustikkmålinger.
- Arrangerer årlig en konferanse for det frivillige musikklivet i Agder.

Akershus musikkråd

Akershus musikkråd omfatter 10 fylkesmedlemsorganisasjoner og 12 lokale musikkråd, og representerer i alt 40 landsomfattende musikkorganisasjoner i fylket.

Vi organiserer over 25 000 aktive musikkutøvere i mer enn 600 lag innen kor, korps, orkester, folkemusikklag, trekkspillklubber, storband, rockegrupper m.m.

Vi har spesielt fokus på egnede musikklokaler, og har blant annet vært prosjektleder for utviklingen av akustikkstandarder for øverom og konsertrom, NS-ISO 23591:2021 og NS 8178:2023. Øvrige sentrale prosjekter for oss er:

- Konserter i sosiale institusjoner.
- Dokumentasjonssenter for musikk i Akershus.
- Folkemusikksekretariat for Akershus.

- Inkludering, Ukraina-prosjekt.
- UKM startet her, driftes fortsatt av oss.

Buskerud musikkråd

Buskerud musikkråd er fellesorganet for all organisert og uorganisert musikkvirksomhet i Buskerud. Vi representerer 14 organisasjoner med fylkes- eller kretsledd, 5 lokale musikkråd, og 43 nasjonale musikkorganisasjoner. Vi er et servicekontor for musikklivet, gjennomfører en rekke prosjekter og aktiviteter og samarbeider godt med offentlige myndigheter. Av større prosjekter nevnes fylkesfestival UKM Buskerud, Musikk i fengsel og frihet, akustikk (rådgiving og måling), Buskerud ungdomsjazzorkester, Bandmønstring (regional konsertdag og møteplass for musikkgrupper med utviklingshemming og funksjonsnedsettelse) og saksbehandling av ulike støtteordninger for Musikkens studieforbund og Norsk musikkråd. Administrasjonen består av 2,2 årsverk.

Vi legger vekt på samarbeid med andre aktører og en styrking av det lokale musikkliv for den enkelte innbygger, samt større regionale prosjekt. Vi jobber også praktisk og interessepolitisk for kulturfeltet, både som en aktør i det regionale musikk- og kulturlivet og som en koordinator for ungdom og deres kulturuttrykk gjennom UKM og andre aktiviteter.

Finnmark musikkråd

Finnmark musikkråd er fellesorganet for det frivillige musikklivet i Finnmark. Administrasjonen vår består av 0,5 årsverk og vi jobber for å styrke vilkår og samarbeidsmuligheter for musikklivet i fylket.

Vi samarbeider med offentlige myndigheter, saksbehandler ulike støtteordninger, gjennomfører en rekke prosjekter og aktiviteter, deriblant prosjektet Musikk i fengsel og frihet. I tillegg til forvaltningsoppgavene for Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund fungerer vi også som sekretariat for Finnmark sangerforum.

Innlandet musikkråd

Innlandet musikkråd er den regionale paraplyorganisasjonen for musikklivet i fylket, og ble etablert i 2008, etter sammenslåing av musikkrådene i Oppland og Hedmark (stiftet i 1979). Vi har 17 medlemsorganisasjoner og 19 aktive lokale musikk-/kulturråd, og vi organiserer 10 500 medlemmer i over 400 lag. Administrasjonen består av ett årsverk.

Vår hovedoppgave er å være et felles kontaktpunkt og samarbeidsorgan for musikklivet i regionen. Gjennom vår kompetanse er vi en verdifull ressurs for musikklivet i Innlandet, og vi arbeider kontinuerlig for å fremme dens styrke og posisjon. Vi jobber for å forbedre rammevilkårene for musikkorganisasjoner og lag, og er en viktig kontakt for politikere og offentlige instanser innen kultur- og skolesektoren. Vår virksomhet omfatter blant annet informasjonsarbeid, musikk- og voksenopplæring, tilskuddsordninger, kurs, akustikk, plansaker og kulturbygg, samt å fungere som høringsinstans.

Møre og Romsdal musikkråd

Møre og Romsdal musikkråd omfatter 7 regionale særorganisasjoner, 8 lokale råd, og representerer 36 nasjonale medlemsorganisasjoner. Totalt organiserer vi over 12 000 medlemmer i det frivillige musikklivet fordelt på 472 lag.

Administrasjonen utgjør 1,6 årsverk med 2 ansatt.

Våre fokusområder er:

- Samarbeidsprosjekt med Norsk musikkråd og Sparebanken Møre om etablering av ny støtteordning for musikklokaler.
- Helhetlig kartlegging av kulturlokaler i fylket.
- Akustikk (rådgivning og måling).
- 3-årig prosjekt om å utvikle regional kulturkrets i fylket støttet av Møre og Romsdal fylkeskommune.

Nordland musikkråd

Nordland musikkråd er fellesorganet for all organisert og uorganisert musikkvirksomhet i fylket, og fungerer som et servicekontor for musikklivet. Vi gjennomfører en rekke prosjekter og aktiviteter og har et godt samarbeid med offentlige myndigheter på alle nivåer. Som fylkesledd av Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund i Nordland, er vår hovedoppgave å være et felles kontaktpunkt og samarbeidsorgan for fylkets musikkliv.

Vi formidler voksenopplæringstilskudd til musikktiltak gjennom Musikkens studieforbund og jobber for å styrke organisasjonsarbeidet i musikkorganisasjonene. Vårt informasjonsarbeid retter seg både internt mot musikklivet og eksternt mot fylkeskommunen og kommunene. Vi tilbyr informasjon om tilskuddsordninger, samt kurs og opplæring innen musikk og andre relevante emner. Nordland musikkråd er et viktig samarbeidsorgan for å fremme og utvikle musikklivet i Nordland.

Oslo musikkråd

Oslo musikkråd omfatter 42 fylkesomfattende organisasjoner og institusjoner med over 10 000 medlemmer som har musikalsk aktivitet, opplæring, utdanning, informasjon, politisk aktivitet eller formidling innen musikkområdet som sentrale oppgaver.

Vi jobber for å styrke vilkår og arenaer for Oslos musikkliv og musikere og er et talerør og høringsinstans mot Oslo kommune. Administrasjonen består av 4,2 årsverk som jobber administrativt, og med UKM i Oslo.

Oslo musikkråd arbeider for bedre rammevilkår og mangfold og muligheter for musikalsk aktivitet. Vi forvalter ulike støtteordninger gjennom Musikkens studieforbund (opplæringstilskudd) og Oslo kommune (tilskudd til konserter i frivillig regi og driftstilskudd til kor, korps og orkester). Vi arrangerer UKM i Oslo og driver rehabiliterende musikktilbud gjennom musikk i fengsel og frihet.

Vi jobber for bedre lokaliteter egnet til kulturformål i Oslo, gjør akustiske målinger og veileder for tilrettelegging av og for aktivitet.

Rogaland musikkråd

I Rogaland er det ca. 40 musikkorganisasjoner representert, 25 000 aktive musikkutøvere i mer enn 600 lag innen kor, korps, orkester, folkemusikklag, trekkspillklubber, storband, band m.m.

- Vi er det lokale musikklivets nærmeste kontakt med politikere og offentlige administrasjoner på kultur- og skolesektoren i fylket.
- Vi arbeider for å styrke organisasjonsarbeidet i musikkorganisasjonene med bl.a. å etablere flere lokale råd.
- Vi driver informasjonsarbeid om gode musikklokaler til øving og konserter og gjør akustikkmålinger og utarbeider rapporter for å kartlegge lokalene.
- Vi gir prosjektstøtte til det lokale musikklivet og videreformidler fylkeskommunens driftstilskudd til de regionale musikkorganisasjonene.
- Vi formidler voksenopplæringstilskudd til musikktiltak gjennom Musikkens studieforbund.
- Vi tilbyr musikkundervisning i fengslene gjennom prosjektet Musikk i fengsel og frihet i samarbeid med de videregående skolene og Kriminalomsorgen, og et ute-tilbud i Stavanger i samarbeid med Stavanger Røde Kors (Nettverk etter soning).
- Vi informerer om ulike tilskuddsordninger til musikklivet.
- Vi driver informasjonsarbeid internt i musikklivet og eksternt mot fylkeskommunen og kommunene.
- Vi tilbyr kurs og opplæring i musikk og andre aktuelle emner.

Troms musikkråd

Troms musikkråd har fem lokale råd, samt 13 kretser av nasjonale medlemsorganisasjoner under paraplyen. Vi organiserer nesten 300

lag med ca. 6 000 medlemshoder. I tillegg til forvaltningsoppgavene for Musikkens studieforbund og Norsk musikkråd, jobber vi med akustikkmålinger, lokale råd, Musikk i fengsel og frihet-prosjektet, flere egne kurs og salg av kontor- og regnskapstjeneste til flere medlemsorganisasjoner og -lag (Troms sangerforum, Nordnorsk viseforum, Viseklubben Spelt og Tromsø jazzklubb). Vi har også deltatt i flere EU-prosjekt, arrangert konsertreiser og kartlagt kulturlokaler for Kulturalliansen. Vi har pr. nå 9 ansatte – ca. 3 årsverk.

Trøndelag musikkråd

Trøndelag musikkråd omfatter 12 regionale særorganisasjoner, 12 lokale råd, og representerer 36 nasjonale medlemsorganisasjoner. Administrasjonen utgjør 1,6 årsverk med 2 ansatt. Trøndelag musikkråd taler det lokale- og regionale musikklivets sak overfor fylkeskommune og kommunene. Vi er et naturlig høringsorgan i saker som angår musikklivet. Trøndelag musikkråd bidrar også til kompetanseheving ved å arrangere kurs, arrangement og workshop alene eller i samarbeid med andre.

Våre fokusområder er:

- Musikk i fengsel og frihet
- Akustikk
- Kartlegging av lokaler
- Tilskudd og saksbehandling
- Nettverk, kurs- og kompetansebygging til det beste for det regionale musikklivet.
- Lokale musikk- og kulturråd

Vestfold og Telemark kulturnettverk

Vestfold og Telemark kulturnettverk den største paraplyorganisasjon for det frivillige kulturlivet i Vestfold og Telemark, og jobber for å styrke rettigheter, rammevilkår og samarbeidsmuligheter for kulturfeltet i vår region. Våre 39 medlemmer er regionledd av frivillige kulturorganisasjoner, fylkesaktiviteter, institusjoner, kulturskoler og lokale musikk/kulturråd.

Administrasjonen vår består av 2 årsverk, som jobber med politisk påvirkning, organisasjon- og utviklingsarbeid, administrative oppgaver og regnskapstjenester for medlemmer, veiledning og saksbehandling på støtteordninger, kartlegging av kulturlokaler, prosjektene Musikk i fengsel og frihet og Kultur uten barrierer. I tillegg har vi driftsansvaret for Folkemusikkarkivet i Telemark på vegne av Telemark fylkeskommune.

Vestland musikkråd

Vestland musikkråd representerer et stort fylke, med en liten administrasjon på ett årsverk. Vårt hovedfokus er kompetanseheving – både organisatorisk og musikkfaglig, forutsigbare rammevilkår, samt rekruttering og inkludering.

Årlig arrangerer vi fagkonferansen «SAMSTEMT» der vi inviterer både det frivillige og det offentlige til dialog om relevante tema.

Vi vil særlig fremheve vårt gode samarbeid med fylkeskommunen, der vi

- i fellesskap utformer en samarbeidsavtale som skal signeres i januar
- har signert den første Fritidserklæringen på fylkesnivå i Norge
- deltar i Samarbeidskomiteen for frivillighet
- medvirker til etablering av en samarbeidsplattform for profesjonelt og frivillig kulturliv

Østfold musikkråd

Østfold musikkråd har 12 medlemsorganisasjoner, fem lokale musikk-/kulturråd og representerer 37 landsomfattende musikkorganisasjoner som har ca. 6500 musikanter i mer enn 250 kor, korps, orkester, folkemusikklag, trekkspillklubber, storband, rockegrupper m.m.

Østfold musikkråd forvalter fylkestilskudd til medlemsorganisasjoner og er det lokale

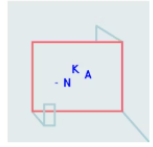

musikk- og kulturlivets nærmeste kontakt med kultur- og frivillighetssektoren i fylket.

Østfold musikkråd driver faste tiltak og prosjektvirksomhet. Vi har for tiden fem tiltak i fengsler og rusmiddelinstusjoner under Musikk i fengsel og frihet. Videre har vi musikkgrupper for mennesker med psykisk utviklingshemming og ledsagere. For unge har vi mentorprogrammet Kulturkomet. Vi har også konsertserien Trad Session, støttet av Kulturrådet.

Østfold musikkråd satser stort på akustikk og øvingslokaler. I 2024 ansatte vi en rådgiver som samarbeider med lag, lokale musikkråd, kommuner, fylkeskommune og utfører akustikkmålinger.

Vedlegg 2: Medlemsorganisasjoner

			
AKKS	Bandorg	Creo	De Unges Orkesterforbund
			
Dissimilis Norge	ESTA Norge	Folkeakademiens Landsforbund	FolkOrg
			
Forening for Klassisk Gitar i Norge	Foreningen norske kordirigenter	JM Norway	Klassisk
			
Korpsnett Norge	Musikk fra livets begynnelse	Musikk i Skolen	Musikkpedagogene Norge
			
Norges kirkesangforbund	Norges Korforbund	Norges Musikkorps Forbund	Norsk Americana Forum
			
Norsk Bluesunion	Norsk Countrymusikk Forbund	Norsk dobbelttrølag	Norsk Forening For Musikterapi

			
Norsk instrumentmakerforening	Norsk jazzforum	Norsk kammermusikkforbund	Norsk Mandolin- og Balalaikaorkesterforbund
			
Norsk munnspillforum	Norsk Musikkbibliotekforening	Norsk Sangerforbund	Norsk sangerforum
			
Norsk Stemme pedagogisk Forum	Norsk Suzukiforbund	Norsk Viseforum	Norske Kulturarrangører
			
Norske Symfoni-Orkestres Landsforbund	Norske Trekkspilleres Landsforbund	nyMusikks komponistgruppe	Pascal Norge
			
Samspill International Music Network	Ung i Kor	Ung Kirkesang	

Vedlegg 3: Oversikt over akustikkmålinger

Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund representerer det frivillige musikklivet i Norge, og har mange medlemmer. Våre kartlegginger viser at 4 av 5 musikklokaler som hver uke benyttes til øvinger, er uegnet for den bruken de har. Dette har vi arbeidet for å gjøre noe med siden 90-tallet.

Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund sitt overordnede styringsdokument for 2023-2025 sier følgende:

Norsk musikkråd og Musikkens studieforbund skal:

- Jobbe for økt tilgang på egnede øvings- og fremføringslokaler for aktivitet, læring og opplevelser.
- Jobbe for at alle kommuner har forpliktende planer for kulturarenaer og kulturaktivitet, som legges og evalueres jevnlig i samarbeid med lokalt musikk- og kulturellt råd eller frivillig musikk- og kulturliv.

Antall målinger av musikklokaler utført av fylkesmusikkrådene, fordelt på år:

